

**K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI**

DOKTORA PROGRAMI

**KIBRIS VE TÜRKİYE DOĞUMLU KUMAR BAĞIMLILARININ KUMAR OYNAMA
NEDENLERİNİN VE KÜLTÜRLENME TUTUM FARKLILIKLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

MERYEM KARAAZİZ

**LEFKOŞA
2017**

**K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI**

DOKTORA PROGRAMI

**KIBRIS VE TÜRKİYE DOĞUMLU KUMAR BAĞIMLILARININ KUMAR OYNAMA
NEDENLERİNİN VE KÜLTÜRLENME TUTUM FARKLILIKLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

**HAZIRLAYAN
MERYEM KARAAZİZ
20144896**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MEHMET ÇAKICI**

**LEFKOŞA
2017**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**Klinik Psikoloji Doktora Programı
Tez Savunması**

**Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Kumar Bağımlılarının Kumar Oynama Nedenlerinin ve
Kültürlenme Tutum Farklılıklarının Karşılaştırılması**

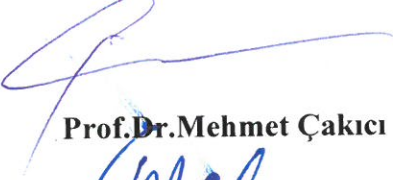
**KLİNİK PSİKOLOJİ Doktora Programı için hazırlanan bu tez, juriden başarıyla
geçmiştir.**

**Hazırlayan
Meryem Karaaziz**

**Onay Tarihi:
22.12.2017**

Juri Üyeleri

Prof.Dr. Ebru Çakıcı

Prof.Dr.Mehmet Çakıcı

Doç.Dr. Zihniye Okray

Yrd.Doç.Dr. Sultan Şehitoğlu

Yrd.Doç.Dr. Deniz Ergün

**Yakın Doğu Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi**

**Yakın Doğu Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi**

**Lefke Avrupa Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi**

**Lefke Avrupa Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi**

**Yakın Doğu Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı
Prof. Dr. Mustafa SAĞSAN**

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
NEAR EAST UNIVERSITY
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

Tarih: ...../...../.....,Lefkoşa

20 17/20 18 Akademik Yıl Güz Dönem

BEYANNAME

Tezin Türü: Yüksek Lisans Sanatta Yeterlik Doktora

Öğrenci Numarası : 20144896

Bölümü : Klinik Psikoloji

Ben Meryem Karacası isimli öğrenciniz

"Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Kumar Bağımlılarının Kumar
Dinami Nedenleri ve Kültür" Tutum konulu tez çalışmamı
Farklılıklarının Karşılaştırılması
"Prof. Dr. Mehmet Gökçe" adlı danışmanın gözetiminde

kendim yaptığımı; ayrıca intihal test sonucunun bir kopyasının da tezin içinde bulunduğunu,
tez çalışmamı Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün Tez Yazım Kuralları
Yönergesi'ne azami uyararak hazırladığımı ve bilerek hiçbir kuralı ihlal etmediğimi belirtir,
bunu onurumla doğrularım.

Saygılarımla,

İmza: Meryem

ÖNSÖZ

İlk olarak akademik yolculuğumda tezimde olduğu gibi bana her zaman ışık tutan, akademik idolüm tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet Çakıcı'ya en içten dileklerle teşekkür ederim. Ayrıca, doğru yolda ilerlememe yardımcı olan; akademik bilgisi ve geri bildirimleriyle tezimi en iyi şekilde yazmam için bana destek olan Prof. Dr. Ebru Çakıcı hocama çok teşekkür ederim. Son olarak, bu donanımı elde edene kadar bana ders veren tüm hocalarıma ve bu süreçte beni her zaman destekleyerek motive eden eşim Özer Aşkım'a ayrıca teşekkür ederim.

ÖZ**Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Kumar Bağımlılarının Kumar Oynama Nedenlerinin ve Kültürlenme Tutum Farklılıklarının Karşılaştırılması****Karaaziz, Meryem****Doktora, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Çakıcı
Aralık 2017, 76 Sayfa**

Bu çalışmada kumar bağımlılığı olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti-TC doğumlu bireyler arasında kumar oynama nedenlerinin farklı olup olmadıklarını ortaya koymak ve kültürlenme tutum farklılıklarının kumar oynama nedenleri üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmaya 30 Kıbrıs ve 30 Türkiye doğumlu kumar bağımlısı ve kumar bağımlısı olmayan 30 Kıbrıs ve 30 Türkiye doğumlu 18 yaş üzeri toplam 120 birey alınmıştır. Veri toplama aracı olarak Sosyo-demografik Veri Formu, South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT), Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği (KONÖ) ve Kültürlenme Tutumları Ölçeği (KTÖ) kullanılmıştır.

Çalışma kültürlenme tutumlarının kumar oynama davranışı üzerinde etkisi olduğunu, yerliler ve göçmenler arasında farklılık gösterdiği ve her bir grubu farklı olarak etkilediğini ortaya koymuştur. Kumar oynama nedenlerinin de kültürlenme tutum farklılıklarından etkilendiği görülmüştür. Kumar bağımlılarında kumar oynama nedenleri ve kültürlenme tutumları arasında ilişki daha yoğun olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla kumar bağımlılığını önlemede bireysel tedavi ve rehabilitasyon programlarında sosyokültürel etki de dikkate alınmalı ve kültürlenme üzerine yoğunlaşılmalıdır. Kültürlenme etkisi altında bulunan bireylere yönelik önleme programlarının hazırlanması ve konu ile ilgili halk sağlığı politikası geliştirilmesi gerektiği bu çalışma ile ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kumar, Kumar bağımlılığı, Kumar oynama nedenleri, Kültürlenme*

ABSTRACT**Comparing the reasons of gambling and acculturation attitudes of pathological gamblers born in Cyprus and in Turkey****Karaaziz, Meryem****Clinical Psychology PhD Program****Supervisor: Prof. Dr. Mehmet Çakıcı****December 2017, 76 Pages**

The goal of this study is to show if there are any differences between the reasons of gambling addiction of pathological gamblers born in Turkish Republic of Northern Cyprus-TRNC and Turkish Republic-TR, and to investigate the impact of acculturation differences on reasons of gambling addiction. In this research 30 pathological gamblers and 30 non-gamblers born in TRNC and 30 pathological gamblers and 30 non-gamblers born in Turkey, a total of 120 individuals over 18 years of age were taken. Socio-demographic Data Form, South Oaks Gambling Screening (SOGS), The Five-Factor Gambling Motivation Model (GMS) and Acculturation Attitudes Scale (AAS) were used as data collection tools.

The study showed that acculturation attitudes had influence on gambling behaviour, had differences between natives and immigrants, and affected each group in a different way. The reasons for gambling were also found to be influenced by differences in acculturation attitudes. There were more significant relationships between different types of acculturation and reasons for gambling among pathological gamblers. Therefore, the socio-cultural impact must be considered and acculturation should be focused in treatment and rehabilitation programs to prevent gambling addiction, This study shows the need for preparing prevention programs for the individuals under the influence of acculturation and developing public health policies related to this subject.

Key Words: *Gambling, Pathological gambling, Causes for gambling, Acculturation*

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANI.....	.....
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
1.1.Kumar.....	1
1.1.1.Kumarın Tanımı.....	1
1.1.2.Kumarın Tarihçesi.....	2
1.1.3.Kumarın Çeşitleri.....	3
1.1.3.1.Yalnızca Şansa Dayalı Oyunlar.....	5
Piyango.....	5
Sayısal-loto.....	5
Oyun Makineleri (slotmachine).....	5
Rulet.....	6
Bahisler.....	6
1.1.3.2.Becerinin Şansla Birlikte Olduğu Oyunlar.....	6
1.1.3.3.Yalnızca Beceriye Dayalı Oyunlar.....	6
1.1.4.Kumar'ın KKTC'deki ve Dünya'daki Yaygınlığı.....	7
1.1.5. Psikopatoloji ve Kumar.....	9
1.1.6.Kumar Bağımlılığı Kriterleri.....	11
1.2.Kumar Oynama Nedenleri.....	12
1.3.Kültür.....	15

1.3.1.Kumar ve Kültür.....	16
1.4.Araştırmanın Önemi ve Amacı.....	18
1.5 Araştırmanın Hipotezi.....	22
BÖLÜM 2. YÖNTEM.....	23
2.1.Örnekleme.....	23
2.2.Anket Formu.....	23
2.2.1.Sosyodemografik Veri Formu.....	23
2.2.2. South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT).....	23
2.2.3.Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği.....	24
2.2.4.Kültürlenme Tutumları Ölçeğinin (KTÖ).....	18
2.3.Uygulama.....	26
2.4.Verilerin Analizi.....	26
BÖLÜM 3. BULGULAR.....	28
3.1. Ölçeklerin Geçerlilik Çalışmaları ile İlgili Bulgular.....	28
3.1.1. South Oaks Kumar Tarama Testi.....	28
3.1.2. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Yapı Geçerliği.....	29
3.1.2.1.Açımlayıcı Faktör Analizi.....	29
3.1.2.2.Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	32
3.1.2.3.Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Güvenirliliği.....	33
3.1.3. Kültürlenme Ölçeğinin KKTC Kültürüne Uyarlanma Çalışması.....	37
3.1.3.1.Açımlayıcı Faktör Analizi.....	37
3.1.3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	39
3.1.3.3. Kültürlenme Ölçeğinin Güvenirliliği.....	43
3.2. Verilerin Analiz Sonuçları.....	44
BÖLÜM 4. TARTIŞMA.....	63
4.1. Sonuç ve öneriler.....	67
KAYNAKLAR.....	68
EKLER.....	77

TABLOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1. SOKTT Maddelerinin Patolojik Kumar ve Karşılaştırma Gruplarında Karşılanma Sıklığına İlişkin Veriler ve Ki-Kare Sonuçları.....	28
Tablo2. Kumar ve Karşılaştırma grubu bireylerin SOKTT puanlarının karşılaştırılması.....	28
Tablo3. KMO ve Bartlett'in küresellik testi sonuçları.....	30
Tablo4. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği AFA Sonuçları.....	30
Tablo 5. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği DFA Uyum İyiliği Değerleri.....	31
Tablo 6. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Yarıya Bölme (Split-Half) Testi Sonuçları.....	34
Tablo 7. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Madde-Toplam Korelasyonları.....	35
Tablo 8. KMO ve Bartlett'in Küresellik Testi Sonuçları.....	38
Tablo 9. Kültürlenme Ölçeği Birinci AFA Sonuçları.....	38
Tablo 10. Kültürlenme Ölçeği DFA Uyum İyiliği Değerleri.....	39
Tablo 11. Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Katılımcıların kıkare analiz ile karşılaştırılması.....	44
Tablo 12. Kıbrıs Doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kültürlenme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	47
Tablo 13. Türkiye doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kültürlenme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	48
Tablo 14. Kıbrıs doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	49
Tablo 15. Türkiye doğumlu PKB ve kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	50
Tablo 16. Kontrol grubu katılımcıların Kültürlenme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	51
Tablo 17. PKB grubu katılımcıların Kültürlenme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	52
Tablo 18. Kontrol grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	53

Tablo 19. Kontrol grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	54
Tablo 20. Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	56
Tablo 21. Türkiye doğumlu PKB ve kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	58
Tablo 22. Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu PKB Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğine ait Path diagramı.....	33
Şekil 2. Kültürlenme Ölçeğine ait Path diagramı.....	42

KISALTMALAR

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

TC: Türkiye Cumhuriyeti

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

DSM: Diagnostic and statistical manual of mental disorder

LEPİM: Lefkoşa Psikiyatri Merkezi

SOKTT: South Oaks Kumar Tarama Testi

AFA: Açımlayıcı Faktör Analizi

DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi

PKB: Patolojik Kumar Bağımlıları

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

1.GİRİŞ

1.1.Kumar

1.1.1.Kumarın Tanımı

Kumar, sözcüğü genel olarak para ile oynanan bir şans oyunu olarak tanımlanmaktadır. Birçok farklı ülkede yayınlanmış ve en bilindik kapsamlı ansiklopediler arasında yer alan Britannica'da kumar sözcüğü "bir oyunun, bir yarışmanın veya belirsiz bir olayın sonucu üzerine kazanç elde etmek amacıyla ortaya değerli bir şey veya para koymak" olarak tanımlanmaktadır (Ana Britannica Ansiklopedisi, 1990). Kumar oyunları birçok farklı oyunu içermektedir. Bu oyunların bir kısmı şansa dayalı iken, bir kısmı ise belirlenen kuralları uygulayabilme yeteneğine dayanmaktadır. Bununla birlikte, alan yazında kumar ile ilgili birçok farklı tanım mevcuttur. Fuller'in (1974) tanımında kumar "isteyerek riske girme temelinde, kazanan ve kaybeden tarafların olduğu ve genellikle her iki tarafta da bir üretim işi olmaksızın servetin yeniden dağılımıdır. Bu servet dağılımına karar veren süreç daima bir şans unsuru içerir veya yalnızca şansa dayanır." bu tanım en geçerli ve kapsamlı tanımlardan biri olarak kabul görmektedir.

Ferentzy ve Turner (2013) ise kumar endüstrilerinin her birinin benzersiz bir geçmişe ve düzenleyici bir yapıya sahip oluşunu belirtmişlerdir. Ayrıca, kumar alanı için bazı devlet politikalarının da sorun yarattığı bilinmektedir. Bu nedenle, son iki yüzyılda çoğu kumar oyunu Kuzey Amerika'da, Britanya ve Avustralya'da yasadışı olmakla birlikte diğer pek çok ülkelerde ise sosyal, dini ve ekonomik tutumlar nedeniyle sorunlu bir faaliyet olarak görülmeye başlanmıştır. Kumar terimini yorumlamak aslında basit gibi görünse de gerçekte oldukça karmaşıktır. Kumar oyunu belli bir miktar para yatırarak şans veya beceri içeren bazı belirsiz olaylar yoluyla para kazanmak amacıyla yönlendirilen, şans eseri ya da tesadüfen belirlenecek olan bir sonuca dayalıdır. Bu sonuç genel olarak para kazanmaya veya kaybetmeye dayansa da,

bazı durumlarda değerli eşya veya mülk değişimi olarak da karşımıza çıkabilmektedir (Findlay, 1986; Ferentzy & Turner, 2013).

Kumar çoğu zaman beceri yerine daha çok şansı kapsar (düğmelere basma gibi) ve çoğu kumar oyunu esnasında hiçbir beceri gerekli değildir. Bununla birlikte sonucunun da belirsiz olması kumar oynayan kişilerde kesin olmayan bir hisse senedi satın alırcasına bir getiri yaratma ihmalini arttırdığı inancını getirir. Smith ve Wynne kumarı, bilinçli ve gönüllü olarak oynanan, risk unsuru içeren, en az iki kişi arasında oynanan ve bir tarafın kazanıp diğer bir tarafın kaybetmesiyle sonuçlanan bir faaliyet olarak yorumlamıştır (Hinchliffe, 2015). Shaffer ve Korn (2002) gibi bazı araştırmacılar ise kumarı çeşitli çerçevelerdeki ilgili kamusal ve politik alanlar bağlamında incelemişler ve kumarın “bireysel bir özgürlük” meselesi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bununla birlikte kumarın hükümetlerin gelir kaynaklarına katkı sağlayan, bir istihdam ve turizm aracı olarak ekonomik kalkınmaya katkıda bulunan bir eğlence alanı olduğuda öne sürülmüştür (Hinchliffe, 2015). Ayrıca, kumarın tıbbi bir model içerisinde ele alınması gereken bir bağımlılık olduğu, bununla birlikte bir kültür meselesi olarak da karşımıza çıktığı belirtilmiştir (Lee, 2009; Hinchliffe, 2015). Dolayısıyla, kumarın belki de bazı kültürler için artan servetle sınıfsal zorluklardan kurtulma aracı olarak ortaya çıktığı ve bunun bir halk sağlığı sorunu olduğu düşünülmektedir (Derevensky, Gupta & Winter, 2003).

1.1.2.Kumarın Tarihçesi

Kumarın tarihi insanlık tarihi kadar eski dönemlere dayanmaktadır. İnsanoğlunun en eski uğraşlarından biri olan, kumarın başlangıcı yazılmış tarihten çok daha öncesine dayanmaktadır. Bulunan kaynaklar eski Yunanlıların ve Romalıların zar oyunları ile kumar oynadıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, Roma imparatorluğu döneminde imparatorluğun gelir arttırmak amacıyla

piyango çekilişleri yaptırdığı da bildirilmektedir. Roma`lı tarihçi Tacitus, Germenler arasında da kumar oyunlarının sıklıkla oynandığını, hatta kendi hayatları üzerine bile kumar oynadıklarını belirtmiştir. Araplar, İranlılar, Kuzey Afrikalılar ve diğer Doğu kavimleri arasında çok eski çağlardan itibaren sıklıkla kumar oynandığı bilinmektedir. İslamiyet`in doğuşundan önceki çağlarda Araplar`ın kadınlarını, hayvanlarını ve mülklerini ortaya koyacak kadar kumar oynadıkları bildirilmektedir (Duvarcı, 1998).

Kumarın insanlık tarihinin bir parçası olduğu ve dünyanın birçok farklı yerlerinde farklı biçimlerde oynandığı söylenebilir (Ferentzy & Turner, 2013). Örneğin 3000 yıl önce “Keno” denilen bir kumar çeşidinin Çinde oynandığı kanıtlanmıştır. Bugün en çok hoşya giden Blackjack ve Poker gibi kâğıt oyunlarının temelini Çin`de atıldığı görüşü hüküm sürmektedir. Çok sıkı kontrol ve yasaklamalara rağmen tarihten önce ve tarih boyunca Çin`de kumarın çok sevildiği ve oynanmakta olduğu bildirilmektedir (Lam, 2004).

Kumar o dönemden günümüze kadar çeşitli nedenlerle oynanmaktadır. Kumar keyifli vakit geçirme, eğlenme ve dinlenme aracı olarak kabul edilmekte ve her geçen gün kullanımı yaygınlaşarak artmaktadır (Lam, 2005; Hinchliffe, 2015).

1.1.3.Kumarın Çeşitleri

Kumarın homojen bir etkinlik olmadığı birçok araştırmacı tarafından desteklenen bir görüştür. Kağıt oyunları, rulet, spor-toto, oyun makineleri, piyangolar, tombala, borsa, bilardo gibi bir çok kumar türü birbirlerinden farklılık göstermektedir. Kumar oyunlarını birbirinden ayıran en önemli farklılıklar; kumarın nerede, ne zaman ve kiminle oynanacağı, ne sıklıkta ne kadar paranın yatırılacağı, herhangi bir iddia sonucunda ne kadar kazanılabileceği konularında ortaya çıkmaktadır (Cosgrave, 2010; Williams, Volberg & Stevens, 2012).

Kumar çeşitleri;

A. Oyunun akışı (seyri) bakımından kumar çeşitleri

- a. Sürekli oyunlar (continuous games). Bunlar rulet, kağıt oyunları ve oyun makineleri gibi hemen kazanılıp ve hemen kaybedilebilen oyunlardır.
- b. Süreksiz oyunlar (discontinuous games). Bu oyunlar piyango, Spor-Toto ve Sayısal-Loto gibi hızı yavaş ve oyunun oynanmasıyla sonucun belli olması arasında bir zamanın olduğu oyunlardır (Rose & Martin, 2009).

B. İkramiyenin dağıtımı bakımından kumar çeşitleri

- a. Dürüst oyunlar; Bu oyunlar ikramiye, jackpot gibi yatırılan para ile kazanılması beklenen paranın aynı olduğu oyunlardır.
- b. Dürüst olmayan oyunlar ise yatırılan para ile kazanılması beklenen paranın aynı olmadığı oyunlardır. Örneğin kahvehanede oynanılan kağıt oyunlarında kahvehanenin sahibi her oyunda ortadaki paranın belli bir yüzdesini alır, oyun makinelerinde makineye atılan paranın belli bir yüzdesi ikramiye olarak verilirken kalan miktar işletmeciye kalır (Walker, 1992).

C. Şans-beceri boyutu bakımında kumar çeşitleri

- a. Yalnızca şansa dayanan oyunlar rulet, barbut gibi tamamen şansa dayalı oyunlardır.
- b. Poker, at yarışları gibi becerinin şansla birlikte olduğu oyunlar.
- c. Satranç, briç gibi yalnızca beceriye dayanan oyunlar.

Araştırmalar, bağımlılık yapma riski açısından, sürekli oyunların süreksiz oyunlara göre daha riskli olduğunu ortaya koymaktadır (Duvarcı, 1998).

1.1.3.1.Yalnızca Şansa Dayalı Oyunlar

Salt şansa dayanan bir oyun çeşididir. Bu tür oyunlar içerisinde en yaygın olarak bilinenler sırasıyla piyango, sayısal-loto, oyun makineleri ve rulet sayılabilmektedir (Rose & Martin, 2009).

Piyango

Birçok farklı ülkede aktif olarak oynanan ve en bilindik kumar çeşitidir. Bilet satışından elde edilen gelirin yalnızca %60'ı ikramiye olarak dağıtıldığından dürüst olmayan kumar çeşitleri arasında yer almaktadır (Duvarcı, 1998). Piyangonun çok yaygın olarak oynanmasının en önemli nedenlerinden biri ücretinin çok düşük olmasıdır. Bu şekilde insanlar çok düşük bir ücrete çok lüks bir hayat kazanma şansı elde edeceklerine inanmaktadırlar (Duvarcı, 1998; Williams, 2012).

Sayısal-Loto

Sayısal-Loto piyango gibi oyunlar dünyada en yaygın kumar oyunlarından biridir. Sayısal-Lotoda oyuncu numaraları kendisi seçtiği için sonucun kontrolü kendisindeymiş gibi algılar, ancak sonuç yalnızca şansa bağlıdır (Duvarcı, 1998).

Oyun Makineleri (Slot Machine)

Oyun makineleri bütün ülkelerde yasal olmamasına karşın, yasal olduğu tüm ülkelerde en popüler oyunlardan biridir. Oyuncular, pek çok batıl inançlar ve totemlerle makineler üzerinde etkilerinin olduğuna inanırlar. ayrıca birçok makine oyuncusu kazanacaklarını hissettiklerini-sezinlediklerini iddia ederler (Williams, Rehm & Stevens, 2011).

Rulet

Rulet de en popüler kumar oyunları arasında yer almaktadır. Kumar oyunları arasında en dürüst oyunların başında gelmesine karşın, bu oyunda çok kısa sürede oldukça büyük miktarda paralar kaybedilebilmektedir (Duvarcı, 1998).

Bahisler

En bilindik ve en yaygın yasal kumar türlerinden biri de bahislerdir. Genel olarak bir spor karşılaşması üzerine ortaya bir iddia atılır. En çok oynan ve en popüler olarak kabul edilen bahis şekli at yarışlarıdır. Kazanılacak para miktarı, yatırılan para ile ve kazanacağı iddia edilen atın kazanabilme olasılığı ile doğru orantılıdır (Smeaton & Bellringer, 2003).

1.1.3.2. Becerinin Şansla Birlikte Olduğu Oyunlar

Poker, blackjack, yanık, batak gibi birçok iskambil oyunları bu kategoride yer almaktadır. Kağıt oyunlarında materyallerin aynı olmasına karşın beceri durumu oyundan oyuna oldukça büyük farklılık göstermektedir (Duvarcı, 1998).

1.1.3.3. Yalnızca Beceriye Dayalı Oyunlar

Briç ve satranç yalnızca beceriye dayanan en popüler oyunlar arasında yer almaktadır. Bu tarz oyunların diğer oyunlardan farkı amacın para kazanmaktan çok statü kazanmaktır (Duvarcı, 1998).

Yukarıda sözü geçen tüm kumar çeşitleri yasal olmasına karşın ülkemizde ve birçok ülkede horoz güreşi, video poker (slot makineler), internet kumarlığı gibi yasal olmayan kumar türleri de oynanmaktadır. Kumar oynama davranışı, gerek yasal gerekse yasadışı olarak yıllar içerisinde artmasının ötesinde kültürel ve sanatsal öğeleri de içinde barındırarak, turizm ve

eğlence dünyasını kapsayan oldukça geniş bir endüstriye dönüşmüştür (Kaya vd., 2002). Kumar, toplumda giderek yaygınlaşan, bireyin yaşamını olumsuz etkileyen ve bununla birlikte baş edilmesi güç zararlarla sonuçlanan bir problem haline gelmiştir (Volberg, 2000).

1.1.4.Kumar'ın Dünya'daki ve KKTC'deki Yaygınlığı

Son yıllarda kumarın yaygınlığında önemli bir artış olmuştur (McMillen & Wenzel, 2006; Ferentzy & Turner, 2013). Dünya nüfusunun yaklaşık %1'i problemlili bir biçimde kumar oynama davranışı göstermektedir (Wiebe & Volberg, 2007). Yapılan araştırmalar, genel olarak en düşük problemlili kumar oynama davranışı yaygınlık oranlarının Avrupa'da, orta düzeyde yaygınlık oranlarının Kuzey Amerika ve Avustralya'da ve en yüksek oranların ise Asya'da olduğunu ortaya koymaktadır (Williams vd., 2012). Son yıllarda yapılan araştırmalar, her 100 genç ve yetişkin kişiden 6-9'nun kumar ile ilgili bir sorun deneyimlediğini ortaya koymaktadır (Barnes vd., 2010).

Sproston, Hing ve Palankay (2012) tarafından, Güney Doğu Avustralya bölgesindeki gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre, bölge nüfusunun %65'inin son bir sene içerisinde en az bir kez kumar oynadığı ve bu kumar çeşitleri arasında da en yüksek oranın %41 ile piyango oynamak olduğunu ortaya koymuştur. Aynı araştırma bulgularına göre, erkeklerin, bekar, boşanmış ve işsiz bireylerin kumar oynama eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Almanyada yapılan bir araştırmaya göre ise son bir yıl içerisinde en az bir kez kumar oynama oranı %50 civarında olduğunu ortaya koymuştur. Bu eğilimin ise %55'e yakın bir oranla erkekler tarafından olduğu tespit edilmiştir (Sassen, Kraus, Bühringer, Pabst, Piontek & Taqi, 2011). Belli aralıklarla tekrarlanan bir diğer araştırmaya göre Iowa kentinde kumar oynayanların oranında kumar sektöründeki fırsatların artmasına rağmen yıllar içerisinde bir düşüş olduğu gözlemlenmiştir (Black, McCormick, Losch, Shaw, Lutz & Allen, 2012). Williams, Lee ve Back (2013) tarafından yapılan araştırma ise Güney Korede piyango oynayan bireylerin oranını %35'in

üzerinde olduğunu bununla birlikte, iddia ve yarış oyunları oranları %3 ün altında olduğunu ortaya koymuştur. İngiltere’de 11-15 yaş grubu kumar bağımlılığı yaygınlığı üzerine yapılan çalışmada, araştırmaya katılan 8,958 çocuktan %20’sinin aktif kumar oynadığını ve bu konuda problemler yaşamakta olduğunu tespit etmiştir (Forrest & McHale, 2012).

KKTC’de kumar yaygınlığı ile ilgili sadece iki çalışma bulunmaktadır. Bunların ilki Çakıcı (2012) tarafından tüm KKTC’yi temsil edecek bir örneklem üzerinden yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda KKTC’deki kumar bağımlılığı yaygınlığı %2,2 olarak tespit edilmiştir. Sonraki yaygınlık çalışmaları yine Çakıcı ve arkadaşları (2014) tarafından aynı metodoloji kullanılarak yapılmış ve yaygınlık oranlarının 2012 yılında %3,5 ve 2014 yılında ise %3,8 düzeyine yükseldiği belirlenmiştir. Bununla birlikte kumar problemi (kumar bağımlılığı tanı kriterlerini doldurmamayan ama kumar bağımlılığı riski barındıran grup) oranı ise 2007’de %9,2, 2012’de %9,7 ve 2014’de %9,5 olarak tespit edildiği belirtilmiştir. KKTC’de en yaygın ve sıklıkla oynanan oyunlar sırasıyla milli piyango, kazı-kazan, casino oyunları, at-köpek yarışı ve futbol bahis oyunlarıdır.

Buna karşın, Türkiye Cumhuriyet’inde kumar ile ilgili çalışmalar Türkiye’de kumarın sorun yaratacak düzeyde olmadığını veya Türkçede kumar oynama davranışıyla ilişkili ölçüm araçlarının sayısal olarak azlığı nedeniyle oldukça az sayıdadır (Arcan ve Karancı, 2013; Arıncı, 2012; Elmas, Cesur ve Oral, 2017; Coşkun, 2017). Bu sorunu çözümlenmeye yönelik olarak, son yıllarda araştırmacılar kumar ile ilgili ölçeklerin uyarlanmasına yönelmişlerdir (Arıncı, 2012; Arcan ve Karancı, 2013). Bir diğer yandan da araştırmacılar kumar bağımlılığının yordayıcılarını belirlemeye yönelik çalışmalar hız kazanmaya başlamıştır. Örneğin, Coşkun (2017), kumar, psikopatoloji ve madde kullanım problemleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu tez sonuçlarına göre; özellikle kaygı, depresyon, düşmanlık, kişilerarası ilişkilerde duyarlılık, somatizasyon gibi psikopatolojik özelliklerle kumar oynama davranışı, alkol ve madde kullanımının ilişkili

olduğunu ortaya koymuştur. Bir başka çalışmada ise benzer olarak, yüksek olumsuz duygudurum, nörotik kişilik özellikleri, kumar ile ilişkili düşünceler, kaçınma motivasyonu ve kumar katılımı kumar bağımlılığı ile ilişkili bulunmuştur (Arıncı , 2012).

1.1.5. Psikopatoloji ve Kumar

Kumar oynama davranışı ile bazı psikopatolojilerin (ruh sağlığı problemleri) bir arada görülebileceği araştırmalarca tarafından bildirilmektedir. Gerek dünya da gerekse Türkiye’de yapılmış olan araştırmalar özellikle depresyon, yalnızlık ve sosyal geri çekilme durumlarının kumar bağımlılığına risk oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte birçok kumar bağımlılığı olan birçok bireyin, kumar oynama davranışı gösterdikleri esnada disosiye olduğu tespit edilmiştir (Ledgerwood & Petry, 2006). Ayrıca yapılan araştırmalar, depresyon ve kaygı sorunları yaşayan bireylerin, bu durumlarla baş etme tekniği olarak kumar bağımlılığı geliştirdiklerini ortaya koymuştur (Getty ve ark., 2000). Duygusal olarak başedebilme yetenekleri gelişmemiş olan ve kolay incinebilirliği olan ve kumar oynama davranışı gösteren bireylerin, sorunlarından kaçmak amacıyla kumar oynama davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Buna karşın, antisosyal özellikleri ön planda ve dürtü kontrolü sağlamakta güçlükler deneyimleyerek kumar oynayan bireylerin dürtüsellik ve heyecan arama nedenlerinin ön planda seyrettiği ve son olarak, koşullanarak oynayan bireylerin ise davranışsal sorumluluklarından kaçınmak amacıyla kumar oynadıkları ortaya çıkmıştır (Coşkun, 2017).

Güney Afrika’da gerçekleştirilen bir çalışma, kumar bağımlılarında en sık görülen psikiyatrik bozukluğun %28 ile majör depresyon olduğu; anksiyete bozukluğunun %25.5 oranında ve madde kullanımının %10.5 olduğu bulunmuştur (Sinclair ve ark., 2014). Kanada’da gerçekleştirilmiş bir diğer çalışmada da her yirmi bireyden birinin kumar oynama ile ilgili bir problem yaşadıklarını ortaya koymuştur (Canadian Community Health Survey on Mental Health

& Wellbeing, 2002). Bu çalışmaya paralel olarak kumar bağımlılığı ya da kumar ile ilgili herhangi bir problem yaşayarak kumar bağımlılığı riski gösteren bireylerin dörtte birinin yaşam boyu en az bir kez majör klinik depresyon deneyimlediklerini, beşte birinin ise intihar etmeyi düşündüklerini tespit etmiştir. Kumar oynayan ve oynamayan bireyler karşılaştırıldıklarında, %15'inin alkol bağımlılığı; %29'nun psikolojik sıkıntı gösterdiği; %53'nün ise kumar oynama davranışı gösterme nedeniyle aileleri ile sorunlar deneyimlediklerini ortaya koymuştur (Martin, 2004). Ayrıca, çocukluğunda öğrenme bozukluğu görülen (Parker ve ark., 2013) ve yetişkinlik hayatında dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu gösteren bireylerin kumar oynama davranışı gösterme riskinin yüksek olduğu bulunmuştur (Clark ve ark., 2013). Bununla birlikte, patolojik olarak depresif ve kaygılı olmanın kumar bağımlılığına risk oluşturduğu bildirilmektedir (Ste-Marie ve ark., 2006).

Kumar bağımlılarının yukarıda sözü geçen duygudurum bozukluklarına ek olarak histiriyonik, borderline ve narsisistik ve özellikle de antisosyal kişilik bozukluklarını gösterebildiği bildirilebilmektedir (Griffiths ve ark., 2010). Bununla birlikte kumar bağımlılığı olan bireylerde huzursuzluk, aşırı bir biçimde ruh halinde değişkenlik, kişilerarası ilişki sorunları, boşanma, çalışma ve aile hayatında sorunlar ve iflas etmek gibi hayatını olumsuz yönde etkileyen deneyimler yaşantılanmaktadır (Coşkun, 2017). Tüm bu sözü geçen psikopatolojilerle birlikte, kumar bağımlılığı ile diğer bağımlılıklar arasında da ilişki olduğu bildirilmektedir. Örneğin madde ve alkol bağımlılarının %13-%33 arasında değişen bir oranla ya kumar bağımlılığı ya da kumar bağımlılığı riski göstermekte olduğu tespit edilmiştir (Cavion ve ark., 2008, Akt.; Coşkun, 2017).

1.1.6.Kumar Bağımlılığı Kriterleri

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ilk kez 1964 yılında bağımlılık kavramını madde ve alışkanlıklara dayalı bağımlılık olarak tanımlanmıştır. WHO'nun ICD (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems/ Uluslararası Hastalık Sınıflandırma Kitapçığı) bağımlılık, bireyin bağımlılık geliştirdiği madde veya davranışın bireyin hayatındaki diğer tüm davranışları ikinci plana atması sonucuyla gelişen psikolojik, davranışsal ve zihinsel problemler olarak tanımlanmıştır (WHO, 1992). 1980 yılında ise ilk kez patolojik kumar oynama DSM-III'de dürtü kontrol bozukluğu tanı kategorisi olarak yer bulmuştur (APA, 1980). DSM-III'den 14 yıl sonra yayınlanan DSM-IV'de patolojik kumar oynama bozukluğu “sürekli ve yineleyen uygunsuz kumar oynama davranışı” olarak açıklanmış ve patolojik kumar oynayan kişilerin tanı ölçütleri şu şekilde ifade edilmiştir: kumar üzerine aşırı kafa yorar; arzuladığı heyecan duygusunu tekrar tekrar deneyimlemek amacıyla para miktarını artırarak kumar oynamaya gereksinim duyar; çok defa kumarı azaltma veya bırakma girişimlerinde bulunmuştur; bu girişimlerinde bulunurken sinirli veya huzursuzdur; problemlerinden uzaklaşmak, kaçınmak ya da disforik bir duygu durumdan kurtulmak için kumar oynar; kaybettiklerini kovalar; kumar oynama sıklığını gizlemek adına ailesine ya da başkalarına yalan söylemekten çekinmez; kumar oynamak için para elde etmek amacıyla yasa dışı davranışlar sergiler; kumar oynama pahasına önem verdiği ilişkisini, işini ya da eğitim veya mesleğinde başarı kazanmasıyla ilgili fırsatları tehlikeye atar veya kaybeder; içine düştüğü büyük borçlardan kurtulmak için başkalarına güvenir (APA, 2000; Kessler vd., 2008). 2015 yılında yayınlanan DSM V'de ise kumar oynama bozukluğu Madde İle İlişkili Olmayan Bozukluklar tanı grubu başlığı altında tek başına yer almaktadır. DSM-V'de, DSM-IV'de sözü geçen 10 tanı ölçütünden sadece “kumar oynamak için gereken parayı sağlamak üzere sahtekârlık, dolandırıcılık, hırsızlık, zimmetine para geçirme gibi yasa dışı eylemlerde bulunur” tanı ölçütü çıkarılmıştır (APA, 2000). DSM-V'e göre bir diğer

değişim de dokuz ölçütten dördünün varlığının tanı koymak için yeterli olmasıdır. Şiddet belirleyicisi açısından ise en az dört veya beş ölçütün karşılanması hafif, altı veya yedi ölçütün karşılanması orta, sekiz veya dokuz ölçütün karşılanması şiddetli kumar oynama bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte “dönemsel” ve “sürekli” oluşumda diğer belirleyiciler olarak kabul edilmiş ve madde ile ilişkili bozukluklarda olduğu gibi “erken” ve “tam remisyon” belirleyicileri de ifade edilmiştir (APA, 2013; Hasin vd., 2013; Güleç vd., 2015).

1.2. Kumar Oynama Nedenleri

Günümüzde bir çok ruhsal hastalığın nedenlerini açıklarken kullanılan biyopsikososyal nedenler kumar bağımlılarının kumar oynama nedenlerini açıklarken de kabul görmektedir. Genetik etkenlerin kumar bağımlılığı üzerinde etkisi olduğu araştırmalar tarafından ortaya konulmuştur. 3359 ikiz erkek üzerinde gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre; kumar bağımlılığı oranının %50-%60 arasında değiştiğini bildirmiştir (Lobo ve Kennedy, 2006). Bununla birlikte, kalıtsal etkenler, travmatik yaşam deneyimleri ve kumar bağımlılığı arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Meyer ve ark., 2009). Ayrıca, genetik etkenlerle birlikte, sosyal öğrenmenin de etkili olabileceği araştırmalar tarafından bildirilmektedir. Kumar bağımlılarının aileleri üzerinde yapılan araştırmalar, bu kişilerin yakın (birinci derece) akrabalarında da kumar ile ilgili sorunlar olduğu bildirilmektedir (Black ve ark., 2006). Bu nokta, kalıtsal etkenler ile birlikte, sosyal olarak ailenin de kumar bağımlılığı nedenleri arasında gösterilebileceği ortaya çıkmaktadır.

Kumar oynama davranışına sadece kalıtsal ve ya sosyal nedenler değil, bunlarla birlikte bir çok dış etkende motivasyon oluşturmada ve neden olmaktadır. Örneğin “heyecan” yaşamak için kumar oynamak ya da yaşadığı sorunlardan kaçınmak, sorunlarıyla başa çıkmak için kumar davranışı göstermek kumar oynama nedenlerinin başında gelmektedir (Llyod ve ark.,

2010). Yapılan bir çok çalışmalar, dürtüsellik, heyecan arama, risk alma ve antisosyal kişilik özellikleri ile kumar bağımlılığının ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Vitaro ve ark., 1997; Coventry ve Constable, 1999, Petry ve Casarella, 1999; Perty, 2000).

Son araştırmalar ise çeşitli motivasyonların kumar sorununu açıklamaya yardımcı olabileceğini göstermektedir. Kumar davranışında belirli motivasyonların önemli rolü günümüzde net bir şekilde anlaşılmamış olmasına karşın çalışmalar farklı modellerin karşılaştırması ile kumar motivasyonların rolünü araştırmaktadır (Walker, 1992). Binde (2013), insanların kumar oynama nedenleri tüm dünyada ortak olup, beş nedeni içeren bir model ileri sürülmüştür. Bu model beş motivasyonel nedenlerden oluşmaktadır. Jackpotun isabet rüyası (kazanma) ve değişen hayatlar, sosyal kazanımlar, entellektüel mücadele, kumar oynama esnasında ruh halinin değişimi ve kazanma şansının var oluşu başlıca oynanma nedenleri arasındadır. Bu model kumar sorununu anlamamıza yardımcı olmaktadır. Model, bireylerin kumar oynamak için sahip oldukları çok çeşitli nedenlerini bütünleştirip, kumar oynamanın diğer eğlence etkinliklerine göre farkını anlamayı mümkün kılmaktadır. Kumar oynamak insanın biyopsikolojisine girip, güçlü psikolojik süreçleri kolayca uyandırmakta ve derin kültürel anlamlarla bağlantı kurmaktadır. Bu yüzden kumar bağımlılığının temeli çoğu zaman kültürel yatınlığa da bağlanmaktadır (Neighbours vd., 2002; Sproston, Hing & Palankay, 2012).

Günümüzde en çok kullanılan ve en geçerli model olarak kabul gören Lee ve arkadaşları (2007) tarafından beş faktörlü bir kumar motivasyonu modeli olarak geliştirilmiş olan modeldir. Bu model, kumar oynamayı motive eden sosyalleşme, kaçınma, eğlenme-heyecanlanma ve para kazanma olarak tanımlanan beş faktör üzerine yoğunlaşmıştır (Lee vd. 2007; Lee, 2009; Arcan & Karancı, 2014). Blaszczynski & McConaghy (1989) kumar bağımlılarının, kumar oynama nedenlerini ortaya koymak için yapılmış bir çalışma da, %77.3'ü para kazanma ve %61.3'ü heyecan duymanın başlıca kumar oynama nedenleri olduğunu

belirtmişlerdir (Akt., Duvarcı, 1998). İngiltere'de 7756 katılımcıyla yapılan bir başka çalışmada, katılımcıların % 83'ü büyük para kazanmak ve % 59'u para kazanmak nedenleri ile kumar oynadıklarını bildirmişlerdir (Wardle vd, 2011). Wiebe ve meslektaşlarının (2003) kumar bağımlıları ile yapılan bir yıllık takip araştırması sonuçlarına göre, kumar oynama nedenlerinin en çok para kazanmak, sorunlarına bir çözüm getirmek ve problemlerden kaçmak için kumar oynamak olduğunu tespit etmişlerdir. Wulfert ve arkadaşlarının (2008), kumar oynama davranışının en önemli nedeninin para kazanmak değil para kazanma beklentisi ile gelen heyecan duygusu olduğunu bildirmişlerdir. Lee ve arkadaşları (2007) tarafından, Kore'de yapılan bir araştırmada sosyalleşme, eğlenme, kaçınma, heyecan ve para kazanma kumar bağımlıları için başlıca motivasyon nedeni olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye'de yapılan az çalışmadan birinde, kumar bağımlılarının yaklaşık % 65'i kumar oynama nedenlerini mali sorunlarını çözmek olarak ifade etmişlerdir (Duvarcı & Varan, 2000).

Tüm bunlarla birlikte, demografik özelliklerinde (yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi gibi) kumar bağımlılığını etkilediği bildirilmektedir (Lang ve Omori 2009). Kumar oynama davranışını açıklamaya yönelik bir çok teori öne sürülmüş ve motivasyonel nedenlerin en yaygın olarak kabul edilebileceği ortaya konmuştur. Tüm bunlarla birlikte, Hayer ve Griffiths, (2015) kumar bağımlılığı geliştiren bireylerin, heyecan duygusunu hisetme arzusu; kolayca uyarılabilme/heyecana kapılabilme, risk alma eğiliminde olma ve bununla birlikte dürtülerini kontrol etmekte zorluklar deneyimleme gibi bazı ortak kişilik özellikleri olduğu bildirilmiştir (Akt., Coşkun, 2017).

1.3.Kültür

Kültür, araştırmacılar tarafından son yıllarda oldukça ilgi gören bir kavram olmasına rağmen, görüş birliğine varılamayan bir kavramdır. Bunun nedeni kültür kavramının oldukça geniş anlamlara sahip olmasıdır (Ökeli, 2014). En genel geçer anlamı ile kültür insanın biyolojik olarak değil de sosyal olarak kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve maddi olmayan ürünlerin bütünüdür. Kültürün diğer canlıların yaşam tasarımlarından temel farkı, öğrenme yoluyla elde ediliyor olmasıdır. Hayvanlarda öğrenme olsa bile bu öğrenme insanlara göre çok daha sınırlıdır (Üstten, 2016). İnsan bir yandan kültür üretirken diğer yandan da kültür tarafından üretilir; kültürü taşır ve bir sonraki nesile aktarır (Yüksel, 2007).

Türk Dil Kurumu ise (2016) sözlüğü kültür sözcüğünü; “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür.” şeklinde tanımlamaktadır.

Kroeber ve Kluckhohn antropolog bakış açısıyla, kültür sözcüğünü 164 farklı tanımlı inceleyerek; ikamet etmek, yetiştirmek, korumak, ibadetle onurlandırmak gibi bir dizi anlam taşıyan „colere“ den latince “culture” kelimesinden geldiği şeklinde özetleyerek yorumlamışlardır (Ökeli; 2014).

Kültür, insanoğlunu doğrudan etkileyen yaşamını yönlendiren ve hayatına birçok farklı açıdan yön veren bir çeşit yaşam biçimidir. Sosyal anlamda, İnsanlar kültürleri ile doğru orantılı olarak bir düşünce biçimi benimserler, ona inanırlar ve bu doğrultuda mücadele ederek yaşamlarını sürdürürler. İnsanların yaşamına yön veren bir çok kalıp kültürleri ile ilişkilidir. Kültür konuşma biçiminden beden diline dış görünümünden iletişim tarzlarından beslenme alışkanlıklarından toplumsal aktivitelere ekonomik ve siyasi etkinliklerden teknolojiye, hatta

evlilik ve bunun gibi ritüellere kadar bir çok değeri etkisi altında almakta ve bu kalıpların tümüne yön vermektedir (Timcheva, 2017) Samovar ve Porter (2012) Bireylerin davranışlarının kültürel yapı içerisinde bir anlam bulduğunu ve bu davranışlarla birlikte iletişim tarzlarında bir yandan kültürlerine bir tepki oluştururken diğer yandan da kültürlerinin işlevlerinden bir parça olarak yer aldığını ortaya koymuşlardır (Timcheva, 2017). Toplum içerisinde yer alan tüm genel kültür ve gelenek özelliklerini kapsayan *üst kültür*, toplumun her kesiminde yaygındır. Üst kültürün en büyük özelliği, toplumun her kesimindeki kişiler tarafından bilinmekte ve benimsenmekte oluşudur (Önder, 2017). Bununla birlikte, üst kültür içerisinde yer alan tüm din, dil, töre ve etnik köken açısından kendine has özellikleri alan toplulukların kültürüne ise *alt kültür* adı verilmektedir (Önder, 2017). Alt kültür belirli bir yaşam tarzının zenginliklerini meydana getiren, egemen kültürün kalıbından, yörelere ve toplumsal kategorilere göre değişen yaşam farkıdır. Egemen/hakim kültür içinde yer alan ancak kendine özgü değerleri, dili, dini, gelenek-görenekleri, tutumları, normları, yaşam tarzı olan bireylerin benimsediği kültürdür (Bozkurt, 2004). Bireyin çocukluktan itibaren kendi kültürünü öğrenme sürecine *sosyalleşme*, yabancı bir kültürü öğrenme sürecine ise *asimilasyon* adı verilmektedir (Üstten, 2016).

1.3.1. Kumar ve Kültür

Kumar davranışı kültürden kültüre değişim göstermesine karşın, günümüzde çoğu ülkede belirgin bir şekilde ortaya çıkmakta olduğu bilinmekte, hatta bazı ülkelerde ulusal bir eğlence olarak kültürün bir parçası halinde yer bulmaktadır (Volberg, 2004; Wu & Chen, 2015). Kumar davranışı bireye özgü bir şekilde günlük hayatımızda giderek daha sık yer bulmasına rağmen, bir ruhsal bozukluk veya normal dışı bir davranış olarak algılanmadığı görülmektedir. Bunun nedeni ise kumarın bir eğlence aracı olarak algılanması ve yalnızca kumarhane de oynanan kumarın sorunlu bir davranış olduğuna inanılması olduğu söylenebilir. Aslında her kumar oynama

davranışı gösteren bireyin patolojik kumarbaz olma olasılığı açısından büyük bir risk taşıdığı önemli bir gerçektir (Volberg, 2000; Kaya vd., 1999). Bunun yanında, devlet denetimindeki kumarın yaygınlaşması ve politik yaptırımlarla endüstriye dönüştürülmesi engelleyici bir unsur olmak yerine teşvik edici bir unsur olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır (Kaya 2001, 2002).

Kumar oynama davranışı ile kültür arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Kültür, kumar oynama riskini birçok farklı boyutla arttırmaktadır. Özellikle, kültürde geçmişten beri yer bulmuş olan kumar türlerinin çeşitliliği; var olan kumar türlerine yönelik toplumun bakış açısı ve kültürün yasakladığı kumar çeşitleri açısından kültür kumar oynama davranışını doğrudan etkilemektedir. Kumar çeşitlerinin yenilenmesi, sunum şekli ve yasal bir biçimde o kültür içerisinde yer alması toplumdaki kumar oynama miktarını arttırmaktadır. Kültürde var olan kumar oynama davranışına yönelik olumlu tutumların da kumar oynama davranışı üzerinde teşvik edici bir etkisi olduğu bilinmektedir (Raylu & Oei, 2004).

Kumar oynama problem davranışı ulusal bir sorun olduğu kadar uluslararası bir sorun haline de gelmiştir. Kumar kontrol dışı oynandığı zaman problem davranış haline gelirse bireylerin sosyal, kişisel ve kişilerarası ilişkiler alanlarında sorunlar yaşamalarına neden olur (Volberg, 2004). Bu noktada inançların ve değerlerin kumar davranışlarını etkileyebileceği öne sürülmektedir. Kumar davranışı kültürün bir parçası olan ülkelerde bu değer ve inançlar kumar oynama ihtimalini arttırmaktadır. Bununla birlikte, yardım almayı zayıflık olarak algılayan ve olumsuz tutumlara sahip olan kültürlerin de kumar ile ilgili sorun yaşanmaya başladığında psikolojik veya sosyal yardım alma olasılığı diğer toplumlara oranla daha düşüktür. Dolayısıyla, bu kültürlerde kumar oynamaya devam etme ve daha sonra kumar sorunuyla karşılaşma ihtimalinin daha yüksek olduğu bilinmektedir (Williams & Wood, 2007).

1.4. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Son yıllarda, kumar bağımlılığının yaygınlaşması ile birlikte kumar bağımlılığının nedenleri araştırmacıların ilgi alanlarına girmeye başlamıştır. Bugün yaygın kanının aksine kumar oynanan mekânların artması kumar bağımlılığının artışı tek başına açıklayamamaktadır. Yenilerde araştırmacılar kumar bağımlılığının artmasında sosyokültürel nedenlerin ve akültürasyonun etkili olduğuna görüşüne yoğunlaşmışlardır (Wu & Chen, 2015). Araştırmalar bazı kültürel grupların kumar oynamaya daha açık olduklarını ve bu nedenle de patolojik ve sorunlu kumar oynama davranışının bu tip toplumlarda daha sık görüldüğünü ortaya koymaktadır (Raylu & Oei, 2004). Bu durumun etiyojisi incelendiğinde genetik, sosyolojik ve bireysel faktörlerin önemli rol oynadığı görülmektedir (Raylu & Oei, 2002; 2004).

Güncel araştırmalar yerli toplumdaki genç yetişkinlerin, patolojik kumar oynama sorununu diğer toplumdaki bireylere göre daha sık deneyimlediklerini ortaya çıkarmıştır (Meyer ve ark., 2009). Kanada'da yaşayan farklı kültürlere sahip azınlıkların ve göçmelerin oluşturduğu iki grup arasında yapılan araştırma, toplumu oluşturan çoğunluktan farklı bir grup olmanın bu bireylerde stres oluşturduğunu göstermiştir. Göçmenlerin deneyimledikleri bir çok stres durumları olduğu bilinmektedir. Bunlardan en önemli stres unurunun yeni bir kültüre adapte olmaya çalışmak olduğu söylenebilir. Kanada'da ikamet eden etnik toplumlara ait bireylerin yaşadığı stres faktörleri arasında ayrımcılığa maruz kalmak, düşük eğitim seviyesine sahip olmak, sosyoekonomik anlamda yetersizlik, işsizlik, ev koşullarının kötü olması ve sosyal ortam kuramada güçlük yaşama sayılabilmektedir. Tüm bu koşullar bireylerin hem psikolojik hem de duygusal sorunlar yaşamasına sebep olmakta ve patolojik ve problem kumar oynama davranışı göstermesine neden olmaktadır (Cavion ve ark., 2008). Kumar oynama davranışını ortaya çıkaran tüm bu durumlar kumar oynama nedenlerini de doğrudan etkileyebilmektedir. Nevada'da farklı

etnik grupların kumar oynama nedenlerini ortaya koyan bir çalışmada da, siyah bireylerin daha çok para kazanmak, beyaz bireylerin ise daha çok eğlenmek ve sosyalleşmek amacıyla kumar oynadıkları ortaya konulmuştur (Volberg, 2002). Bununla birlikte, Çin kültürü gibi pozitif değerleri ve inançları olan kültürlerde daha yoğun kumar oynama davranışı görülürken cesareti olmayan (risk almayı sevmeyen) daha az kumar oynama davranışı görülmektedir (Tse ve ark., 2010; Raylu & Oei, 2004). Yine Çin kültürü gibi kumar oynama davranışını kabul edilebilir bir sosyal aktivite görülürken, Singapur'daki Malay nüfusuna göre kumar İslam dininin gerekçesiyle kısıtlanmıştır (Raylu ve Oei, 2004; Lai, 2006). Hong Kong'da yaşlı yetişkinler arasında kumar oynamaya yönelik yakın tarihli bir çalışma yaşlı kumarbazların kumar oynama nedenlerinin sosyalleşme olduğunu ortaya çıkarmıştır (Ohtsuka ve Chan, 2014).

KKTC'de kumar ile ilgili yapılan çalışmaların bulguları KKTC'de kumar oynama davranışının yaygın olduğu ve patolojik kumar oynamanın giderek yükseldiğini ortaya konmuştur (Çakıcı, 2012; Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014; Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2016). Yapılan araştırmalar KKTC'deki patolojik kumar oynama oranlarının dünyadaki "yüksek" patolojik kumar oynama oranları olan Asya ülkelerinden (Wong ve So, 2003) daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014). KKTC'lerden elde edilen bulgular (Çakıcı, 2012; Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014; Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2016) dünyada "aşırı yüksek" patolojik kumar oynama özelliği bulunan Portoriko'daki Portoriko'lular (Volberg ve Vales, 1998), Yeni Zelanda'daki Maori'ler (Abbott ve Volberg, 1996) ve Kuzey Dakota'daki Amerikan yerlileri (Volberg ve Silver, 1993; Volberg ve Vales, 1998) ile benzerlik göstermektedir. KKTC ile benzerlik gösteren bu ülkelerin özellikleri incelendiğinde tarihçelerinde koloni olma, ekonomik sömürüye maruz kalma, sosyoekonomik açıdan dezavantajlı olma, düşük eğitim düzeyi ve yüksek işsizlik gibi ortak özellikler tespit edilmiştir

(Dyall vd., 2002). KKTC'deki kumar oynama nedenleri arasında bu yüksek oranlar dikkate alındığında sosyokültürel nedenlerin en önemli faktörlerden biri olduğu görülmektedir.

KKTC'de yapılmış olan kumar ve kültür ile ilgili araştırmalarda, kültür tutumlarının problemlili kumar oynama davranışını etkilediği bildirilmektedir (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014). Çalışmalar ister Kıbrıs doğumlu yerli, isterse Türkiye doğumlu göçmen olsun kültür tutumunun problemlili kumar oynama ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014; Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2016). Kumar bağımlılığındaki yüksek oranların KKTC'de olduğu gibi her toplumun kendine özgü sosyokültürel yapısıyla ilgili olduğu bildirilmektedir (Raylu & Oei, 2002; 2004). Özellikle kültür tutum değişikliği kumar bağımlılığının artmasında etkin bir faktör olduğu göz önünde tutulmalıdır (Raylu & Oei, 2004). KKTC'de yapılan araştırmalarda da, Kıbrıs ve Türkiye doğumlu bireylerin kültür tutumlarındaki farklılığın kumar oynama davranışı ile ilgili olduğu ortaya konmuştur (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014; Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2016). Kıbrıs doğumlu bireylerde ayrılma, Türkiye doğumlularda ise asimilasyon gibi farklı kültür tutum özelliklerinin kumar davranışı ile ilgili olduğu belirlenmiştir (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014). Tüm bu çalışmalar göz önüne alındığında farklı toplumlarda farklı kültürel tutumların kumar bağımlılığının gelişimini etkileyebildiği görülmüştür. Farklı kültürel tutumların kumar oynama nedenlerini de farklı şekilde etkileyebildiği düşünülebilir. Kıbrıs ve Türkiye doğumlularda farklı sosyokültürel özellikler kumar oynama nedenlerini de etkileyebilir. Kumar oynama nedenlerinin farklı toplumlarda değişik kültür tutumlarına göre değişebileceği çalışmanın en önemli amaçlarından biridir. Toplumlar arasındaki kültür farklılıkları ve kültür değişimleri kumar oynama davranışında patoloji yarattığı gibi kumar nedenlerinde de farklılaşabileceği ön görülmektedir.

Bu çalışmada kumar bağımlılığı olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti-TC doğumlu bireyler arasında kumar oynama nedenlerinin farklı olup olmadıklarını ortaya koymak ve kültürlenme tutum farklılıklarının kumar oynama nedenleri üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmıştır.

Bu araştırma ile kumar alanında oldukça sınırlı sayıda çalışma olması göz önünde bulundurularak, akademik alan yazına katkı koymak ve gelecek araştırmalara model olmanın yanı sıra kumar oynama davranışını önleme ve müdahale adına da katkı sağlamak hedeflenmektedir. İlk olarak yapılması gereken kumar oynama davranışı göstermeye yatkın olan kültürümüzün bunu sosyal aktivite sunmasına karşı kumar oynama davranışında psikolojik bir rahatsızlık olduğunu konusunda topluma da bilinç kazandırmak olduğu düşünülmektedir. Bu bilinç doğrultusunda toplumun kumar oynama davranışında tıpkı alkol ve madde gibi bağımlılık yapabileceğinin farkına varmasıdır. Bu amaç az alınarak, topluma ücretsiz seminerlerle bu bilinci aşılacak ve hatta tez de kullanılan kendi kendini değerlendirme ölçeği SOKTT kullanılarak kişilerin şu anda kumar oynama davranışı konusunda ne durumda olduklarını öğrenmeleri sağlanabilir. Daha sonrasında ise kumar bağımlılığı riski altında olan bireylere önleme, kumar bağımlılığı olan bireylerde psikolojik tedaviler uygulanabileceği düşünülmüştür. Bu noktada kişileri yardım almaya teşvik edecek kısa süreli psikoterapi tedavileri konusunda da bilgilendirmeler önemlidir. Ayrıca, kumar bağımlılıkları için psikiyatrik tedavilere de ihtiyaç olabileceği ve bunun da sürecin bir parçası olduğu konusunda toplum bilinçlendirilmelidir. Devlet politikaları da bu noktada oldukça önem kazanmaktadır.

Ayrıca, bu çalışmada kullanılacak olan tüm ölçeklerin uyarlama çalışmaları yapılacağından, KKTC koşullarına uygun duruma getirilecektir. Genel olarak KKTC’de kullanılan ölçeklerin bu tür uyarlama çalışmaları yapılmadan kullanılmakta olmasına karşın, bu çalışma da böyle bir

yöntem hatasına düşülmemiştir. Bu da, çalışmanın diğer araştırmalara katkılarından biri olacaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Kültürlenme Tutum Ölçeği ve Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği'nin KKTC kültürü için psikometrik özellikleri nedir?
2. KKTC ve TC doğumlu bireylerin kültürlenme tutumları arasında fark var mıdır?
3. KKTC ve TC doğumlu bireylerin kumar oynama nedenleri arasında fark var mıdır?
4. KKTC ve TC doğumlu bireylerin kültürlenme tutumları ile kumar oynama nedenleri arasında bir ilişki var mıdır?
5. Kumar bağımlısı bireylerin kültürlenme tutumları ile kumar oynama nedenleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.5.Araştırmanın hipotezi

TC doğumlu bireyler eğlence, KKTC doğumlu bireyler ise kendini göstermek nedenleriyle kumar oynamakta ve bu farklılık kültür tutum değişikliklerinden etkilenmektedir.

Kültür tutum değişikliği bulunan bireylerde daha çok kumar bağımlılığı görülmektedir.

Kıbrıs doğumlu kumarbazların Türkiye doğumlu kumarbazlara göre kültür tutum değişiklikleri farklıdır.

Kültür tutum değişikliği bulunan bireylerin bulunmayanlara göre kumar oynama nedenleri daha farklıdır.

2.YÖNTEM

2.1.Örnekleme

Kuzey Kıbrıs'ta yer alan Lefkoşa Psikiyatri Merkezi'ne (LEPİM) başvuran DSM-V tanı kriterlerine göre kumar bağımlılığı tanısı almış ve South Oaks Kumar Tarama Testi'ne göre en az sekiz ve üzerinde puan almış 30 Kıbrıs ve 30 Türkiye doğumlu denekler oluşturmaktadır. Bununla birlikte kontrol grupları olarak da herhangi bir psikopatolojisi olmayan Yakın Doğu Üniversitesi'nde (YDÜ) idari bilimlerde görev yapan 30 Kıbrıs ve 30 Türkiye doğumlu birey alınmıştır. Toplam 18 ve üzerinde 120 denek araştırmaya dahil olmuştur. Katılımcıların 70'i erkek (%58,3), 50'si kadındır (%41,7). Deney ve kontrol grubundaki katılımcıların yaş ortalamaları ve standart sapmaları sırasıyla 32,60 ve 8,40'dır.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1.Sosyodemografik Veri Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan sosyo-demografik bilgi formu 25 sorudan oluşmaktadır. Bu form ile katılımcıların, yaşları, cinsiyetleri, medeni durumları, doğum yeri, yaşadıkları bölge, kiminle yaşadıkları, eğitim düzeyleri, meslekleri, toplam aylık gelirleri ile ilgili veriler toplanmıştır.

2.2.2.South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKTT)

South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKKT), Lesieur ve Blume (1987) tarafından South Oaks Psikiyatri Hastanesinde patolojik kumar oynama davranışını belirlemek amacıyla DSM-III Patolojik Kumar Oynama kriterlerine dayalı olarak geliştirilmiştir. SOKKT 20 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçeğin geliştirilmesinde toplam 1,616 denek kullanılmıştır; 867 madde bağımlılığı ve patolojik kumar tanısı konan hastadan, 213 Adsız Kumarbazlar üyesinden, 384

üniversite öğrencisinden ve 152 hastahane çalışanından veri toplanmıştır. Test, DSM-III-R ölçütleriyle uyumludur ve klinik alkolik popülasyonlara, uyuşturucu bağımlılarına ayrıca patolojik kumarın genel popülasyonuna uygun bir araçtır (Lesieur & Blume, 1987).

Orijinal SOKTT 44 soru içerir, indeksi oluşturmak için bu sorulardan 20'si kullanıldı. Bu 20 soru ayrıldı. "Evet" cevabı 1 ve "Hayır" cevabı 0 olarak puanlanır. Soru puanları genel bir indeks oluşturmak üzere toplanır. Muhtemel patolojik kumar SOKTT 5 veya daha fazla puan ile gösterilir ve "kumar sorunu" SOKTT 3 veya 4 puan ile gösterilir.

Duvarcı ve Varan (2001) son çalışmaları ile SOKTT Türkçe sürümünü Türk patolojik kumarbazların belirlenmesinde güvenilir ve geçerli bir araç olarak kullanılabileceğini ortaya koymuştur. Ölçeğin, Türkçe versiyonunda toplam 19 puan üzerinden sekiz ve üzeri puan alan bireylerin patolojik kumar oynayanlar olarak kabul edilebileceği Kesme noktası baz alınarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .87 ve test-tekrar test korelasyon katsayısı .95 olarak belirlenmiştir.

SOKTT'nin KKTC kültürüne uygunluğu araştırmacı tarafından yapılmış, elde edilen bulgulara bulgular kısmında verilmiştir.

2.2.3.Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği (KONÖ)

Lee ve arkadaşları (2007) tarafından kumar oynama nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla geliştirilen beşli likert tipi bir ölçektir. 240 kolej öğrencisinden elde edilen verilere uygulanan sonrasında beş faktörlü ve 35 maddeden oluşan bir yapı ortaya çıkmıştır. Ölçek; sosyalleşme, eğlenme (amusement), heyecanlanma (excitement) ve para kazanma (monetary), kaçınma, boyutlarından oluşmaktadır. Ayrıca sosyalleşme, eğlenme (amusement), heyecanlanma (excitement) ve para kazanma (monetary), kaçınma faktörlerinin birbirinden bağımsız olarak

kumar oynama davranışının şiddetini etkilediği belirlenmiştir. Düzenli kumar oynayan bireylerin iç tutarlılık katsayılarının Sosyalleşme İçin 0.94, Eğlenme İçin 0.85, Kaçınma İçin 0.91, Heyecanlanma İçin 0.92 ve Para Kazanma için ise 0.80 olduğu tespit edilmiştir (Lee vd., 2007).

Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması ise Arcan ve Karancı (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin özgün yapısının Türk kültürüne uygun olup olmadığını belirlemek için faktör analizi yapılmış özgün yapının korunduğu gözlenmiştir. Uyarlama çalışmasında da faktör analizinin sonucunda aynı alt ölçekler elde edilmiştir. Faktör analizinden elde edilen uyum indeks değerleri şöyledir: Bu değerler beş faktörlü modelin ölçek için uygun olduğunu göstermektedir. Çalışmada psikoloji öğrencileri ve at yarışları üzerine bahis oynayan bireylerin görüşleriyle hazırlanan 35 maddeden oluşmaktadır. Düzenli kumar oynayan bireylerin iç tutarlılık katsayılarına bakıldığında, bu değerlerin tüm ölçek için 0.92, Sosyalleşme İçin 0.83, Eğlenme İçin 0.78, Kaçınma İçin 0.90, Heyecanlanma İçin 0.89 ve Para Kazanma için ise 0.87 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin geçerliliği her bir faktörün kumar için ayırdıkları zaman ve kumar oynama şiddeti puanları ile anlamlı düzeydeki ilişkileri ile desteklemiştir (Arcan & Karancı, 2014).

KONÖ'nin KKTC kültürüne uygunluğu araştırmacı tarafından yapılmış, elde edilen bulgulara bulgular kısmında verilmiştir.

2.2.4. Kültürlenme Tutumları Ölçeği (KTÖ)

Ataca ve Berry (2002) tarafından geliştirilen ölçek, dört farklı kültürlenme tutumunu ortaya çıkarmakta ve 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 36 sorusu Arkadaşlık İlişkileri, Sosyal Aktivite, Yemek, Kutlamalar, Dil Kullanımı, Dekorasyon, Gazete Okuma, Yaşam Tarzı ve Kültür olmak üzere dokuz tutumu içermektedir. Tutumların benimsenme ve kabul görme oranı

5'li likert tipi üzerinden, o tutumu içeren 9 maddeye verilen cevapların toplam puanları üzerinden değerlendirilmektedir.

Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlilik çalışması ise Bektaş tarafından (2004) gerçekleştirilmiştir. O kültür içinde erime tutumu için iç tutarlılık katsayısı 0.83, ayrılma tutumu için 0.89, sınırdan yaşama tutumu için 0.75, bütünleme tutumu için ise 0.76 olarak tespit edilmiştir (Bektaş, 2004).

KTÖ KKTC kültürüne uygunluğu araştırmacı tarafından yapılmış, elde edilen bulgulara bulgular kısmında verilmiştir.

2.3.Uygulama

Araştırmanın verilerinin tamamı araştırmacı tarafından Ocak - Haziran 2017 ayları arasında toplanmıştır. Uygulamalara başlamadan önce katılımcılara araştırmanın amacı, anketin tamamen bilimsel amaçlarla düzenlendiği, kimlik bilgilerinin yer almayacağı, kendilerine ait bilgilerin kesinlikle gizli tutulacağı ve çalışmadan elde edilen verilerin yalnızca araştırma amaçlı kullanılacağı hakkında bilgi verilmiştir.

Uygulama aşamasında hasta grubu SOKTT kriterlerine göre kumar bağımlılığı tanısı konulmuş bireylerden oluşmuştur. Kontrol grubu ise YDÜ'nde çalışan bireylerden ve SOKTT kriterlerine göre kumar bağımlılığı bulunmayan bireylerden seçilmiştir. Her iki gruba da SOKKT yanında Sosyodemografik Form, KONÖ ve KTÖ uygulanmıştır.

2.4.Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan bireylerin sosyodemografik bilgilerinin sıklık dağılımları betimleyici istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir. Kıbrıs ve Türkiye doğumlu bireylerin sosyodemografik verilerinin karşılaştırılmasında ki-kare analiz yöntemi uygulanmıştır. Kıbrıs ve Türkiye doğumlu bireylerin KTÖ'nün alt ölçeklerinin ve KONÖ'nin alt ölçeklerinin grup ortalamalarının

karşılaştırılmasında t-testi kullanılmıştır. Bununla birlikte, her iki grubun KTÖ alt ölçek puanları ile KONÖ alt ölçek puanları arasındaki ilişki de korelasyon analiz yöntemi ile incelenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Ölçeklerin Geçerlilik Çalışmaları ile İlgili Bulgular

3.1.1. South Oaks Kumar Tarama Testi

South Oaks Kumar Tarama Testinin geçerlilik çalışması kapsamında ölçekte yer alan 20 maddenin deney ve kontrol grupları arasında karşılaştırılması yapılmıştır.

Tablo 1. SOKTT Maddelerinin Patolojik Kumar ve Karşılaştırma Gruplarında Karşılanma Sıklığına İlişkin Veriler ve Ki-Kare Sonuçları

	Karşılaştırma		Kumar		X ²	p
	Grubu (n=40)		Grubu (n=38)			
	F	%	F	%		
İlgi4	4	10	32	84,21	178,353	0,000*
İlgi5	1	2,5	20	52,63	198,034	0,000*
İlgi6	1	2,5	31	81,58	349,994	0,000*
İlgi7	3	7,5	33	86,84	221,097	0,000*
İlgi8	2	5	33	86,84	332,451	0,000*
İlgi9	4	10	31	81,58	183,253	0,000*
İlgi10	2	5	27	71,05	203,268	0,000*
İlgi11	2	5	30	78,95	254,033	0,000*
İlgi13	4	10	22	57,89	85,984	0,000*
İlgi14	1	2,5	17	44,74	202,849	0,000*
İlgi15	1	2,5	23	60,53	305,584	0,000*

İlgi16a	2	5	9	23,68	28,114	0,000*
İlgi16b	1	2,5	6	15,79	30,271	0,000*
İlgi16c	1	2,5	10	26,32	67,316	0,000*
İlgi16d	1	2,5	17	44,74	189,738	0,000*
İlgi16e	0	0	4	10,53	62,313	0,000*
İlgi16f	0	0	6	15,79	61,574	0,000*
İlgi16g	1	2,5	17	44,74	121,955	0,000*
İlgi16h	0	0	4	10,53	39,078	0,000*
İlgi16j	0	0	3	7,89	33,624	0,000*

* $p < 0,05$

Tablo 1. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan kumar ve karşılaştırma gruplarının 20 maddeye verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Kumar ve Karşılaştırma grubu bireylerin SOKTT puanlarının karşılaştırılması

Grup	N	$\bar{x}$	s	Sıra Ort.	Sıra Top.	z	p
Karşılaştırma Grubu	40	0,79	1,42	460,50	423660,00	-11,89	0,00
Kumar Grubu	38	9,79	1,80	939,50	35701,00		

Tablo 2’de araştırma kapsamına alınan kumar ve karşılaştırma grubu bireylerin SOKTT puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen karşılaştırma grubu bireylerin SOKTT puanları ortalamasının $0,79 \pm 1,42$, kumar grubu bireylerin puan ortalamasının ise $9,79 \pm 1,80$ olduğu saptanmıştır. Kumar ve karşılaştırma grubu bireylerin SOKTT puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre kumar grubunda yer alan bireylerin SOKTT puanları karşılaştırma grubunda yer alan bireylere göre daha yüksek bulunmuştur.

3.1.2. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Yapı Geçerliliği

Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

3.1.2.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi öncesinden veri setinin çok değişkenli normal dağılıma uyumu Shapiro-Wilk testi, QQ plot grafiği ve çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanarak incelenmiş ve verilerin normal dağılıma uyum gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. KMO ve Bartlett'in küresellik testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Katsayısı		0,937
	Tahmini χ^2	4999,675
Bartlett'in küresellik testi	Sd	595
	P	0,00*

* $p < 0,05$

Tablo 3'de verilen sonuçlar incelendiğinde ölçeğe ait KMO katsayısının 0,937 olduğu Bartlett'in küresellik testinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Buna göre Kumar Oynama Nedenleri

Ölçeğine açımlayıcı faktör analizi uygulanabileceği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğine açımlayıcı faktör analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 4. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği AFA Sonuçları

Faktör	Özdeğerler			Döndürülmüş Kareler Toplamı		
	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)
Faktör 1	21,21	60,60	60,60	8,49	24,27	24,27
Faktör 2	2,23	6,38	66,98	7,36	21,04	45,31
Faktör 3	1,47	4,21	71,19	6,33	18,07	63,38
Faktör 4	1,14	3,27	74,46	3,88	11,08	74,46

Tablo 4’de verilen varimax dönüşümü uygulanarak ve temel bileşenler analizi ile yapılan açımlayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde Kumar Oynama Nedenleri ölçeğinde özdeği 1’den büyük olan dört faktör yer aldığı saptanmıştır. Ölçekte yer alan birinci faktörün öz değerinin 21,21 olduğu ve tek başına toplam varyansın %24,27’sini açıkladığı, ikinci faktörün öz değerinin 2,23 olduğu ve toplam varyansın %21,04’ünü açıkladığı, üçüncü faktörün öz değerinin 1,47 olduğu ve toplam varyansın %18,07’sini açıkladığı, son olarak dördüncü faktörün öz değerinin 1,14 olduğu ve açıkladığı toplam varyansın %11,08 olduğu saptanmıştır.

Kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan 35 önermenin faktör yüklerinin 0,54 ile 0,76 arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin tamamının faktör yüklerinin 0,30’un üzerinde olmasından dolayı ölçekten herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

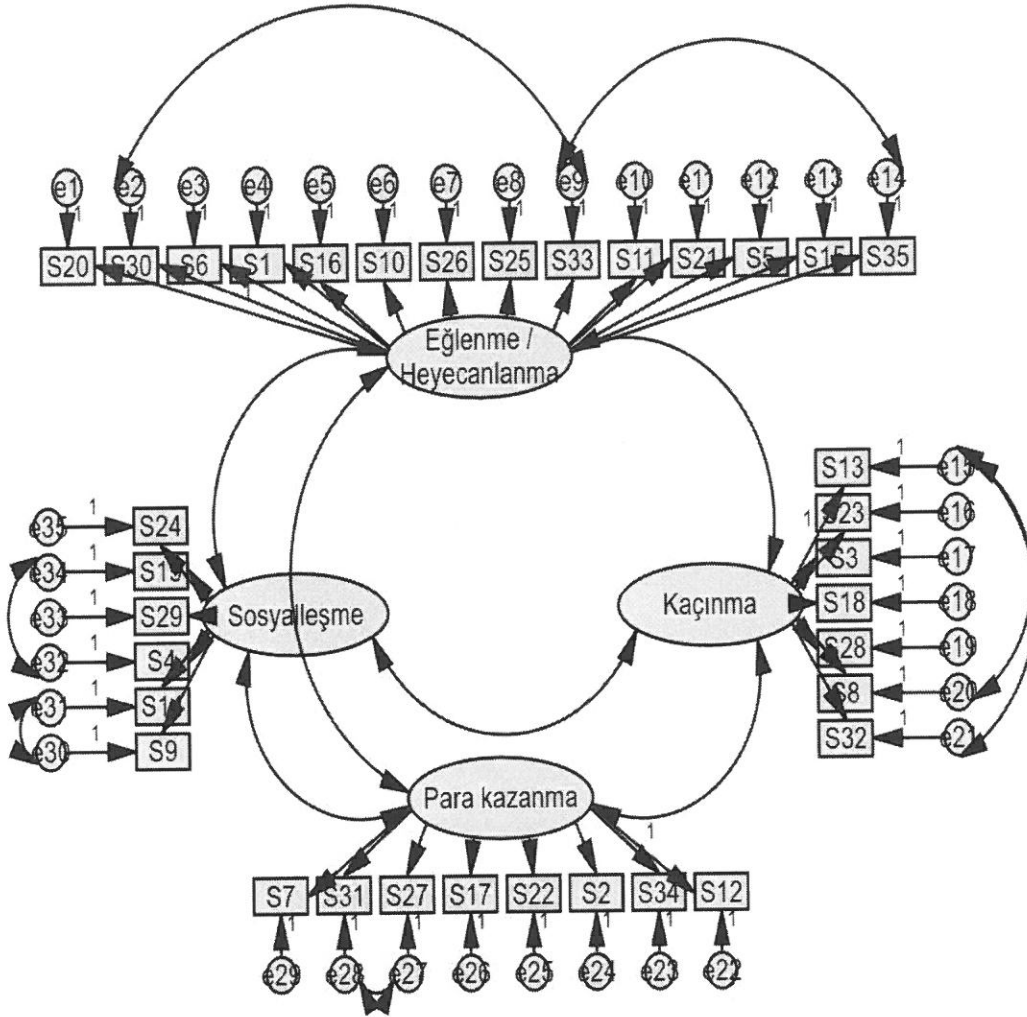
3.1.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısının incelenmesinde açımlayıcı faktör analizinin yanı sıra doğrulayıcı faktör analizi de uygulanmış ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği DFA Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Hesaplanan Değer	Uyum
χ^2 (ki kare değeri)	1551,431	Kabul edilebilir
P	0,00	
χ^2/sd (ki kare / serbestlik derecesi)	2,836	Mükemmel
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,121	Kötü
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,721	Kötü
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,798	Kötü
İyilik Uyum İndeksi (GFI)	0,595	Kötü

Tablo 5’de verilen Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi uyum iyiliği değerleri incelendiğinde, modele ait χ^2/sd (ki kare / serbestlik derecesi)’nin 2,836 olduğu ve χ^2/sd ’iaçısından ölçeğin mükemmel uyuma sahip olduğu saptanmıştır. Modele aif diğer uyum iyiliği değerlerin incelendiğinde RMSEA, NFI, CFI ve GFI değerleri açısından modelin kötü uyuma sahip olduğu saptanmıştır.

Şekil 1. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğine ait Pathdiagramı

Ölçeğin yapı geçerliliği kapsamında yapılan DFA sonucunda, Şekil 1.'de verilen modelin χ^2/sd açısından mükemmel uyumu sahip olduğu tespit edilirken, diğer uyum iyiliği indeksleri açısından kabul edilebilir uyum iyiliğine sahip olmadığı saptanmıştır.

3.1.2.3. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Güvenirliliği

Ölçeğin iç tutarlığının saptanması amacıyla Cronbach Alfave Split Hf testleri kullanılmıştır. Yapılan Cronbach Alfa testi neticesinde ölçek geneline ait güvenirlilik katsayısının

0,98 olduğu tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan alt boyutlara ilişkin yapılan Cronbach Alfa testi sonuçları incelendiğinde eğlence/heyecanlanma alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısının 0,97, kaçınma alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısının 0,91, para kazanma alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısının 0,94 ve sosyalleşme alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısının 0,92 olduğu saptanmıştır.

Tablo 6. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Yarıya Bölme (Split-Half) Testi Sonuçları

Split-Half testi	Katsayılar
Birinci bölüm Cronbach Alfa	0,96
İkinci bölüm Cronbach Alfa	0,96
Yarılar arası korelasyon	0,95
Spearman-Brown Katsayısı	0,97
GuttmanSplit-Half Katsayısı	0,97

Tablo 6’da verilen Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğine uygulanan Split-Half testi sonuçlarına göre ölçeğinin birinci ve ikinci yarılarına ait Cronbach Alfa katsayılarının 0,96 olduğu ve yarılar arası korelasyonun 0,95 olduğu saptanmıştır. Ölçeğe ilişkin Spearman-Brown ve GuttmanSplit-Half katsayılarının da 0,97 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin Madde-Toplam Korelasyonları

	Madde Toplam Korelasyonları
1. Risk almanın heyecanı hoşuma gidiyor.	0,75
2. Az para ile çok para kazanabilirim.	0,82
3. Acı çekiyorum / dertlerim var.	0,69
4. Başkaları ile birlikte olup sosyalleşiyorum.	0,78
5. Havamı değiştiriyor.	0,84
6. Risk almayı eğlenceli buluyorum.	0,83
7. Kolay yoldan para kazanabilirim.	0,84
8. Kendimi yalnız hissediyorum / yalnızlıktan kaçıyorum.	0,59
9. Başkaları ile tanışmak için rahat bir ortam sağlıyor.	0,76
10. Sıkıcı rutinlerden kaçıyorum.	0,84
11. Başkaları ile yarışmayı eğlenceli buluyorum.	0,78
12. Hemen çok para kazanabilirim.	0,78
13. Kendimi çökkün/üzgün hissediyorum.	0,65
14. Yeni insanlarla tanışmayı kolaylaştırıyor.	0,80
15. Yaşamıma enerji katıyor.	0,82
16. Yoğun duygular yaşamaktan hoşlanıyorum.	0,80
17. Çok paraya ihtiyacım var.	0,71
18. Kendimi öfkeli/keyifsiz hissediyorum.	0,69
19. Oynama niyetim olmasa da diğerleri ile birlikte olmamı sağlıyor.	0,79
20. Böylelikle boş zamanlarımdan ve oynamaktan zevk alıyorum.	0,83

21. Belirsizliğin tadını çıkartmak istiyorum.	0,76
22. Çok büyük paralar kazananlar olduğunu duyuyorum.	0,81
23. Kendimi gergin/kaygılı hissediyorum.	0,64
24. Arkadaşlar ısrar ediyorlar.	0,66
25. Stresimi azaltıyor.	0,77
26. Sonuçları tahmin etmeyi eğlenceli buluyorum.	0,72
27. Maddi sıkıntılarım var ve hiç param yok.	0,66
28. Kendimi baskı altında hissediyorum / işler iyi gitmiyor.	0,65
29. Diğerleri ile daha iyi vakit geçiriyorum.	0,83
30. Heyecan duymak ve keyif almak istiyorum.	0,77
31. Şans/bahis oyunları ve kumar oynamadan yaşamımı değiştiremem.	0,75
32. Beni strese sokan gerçekleri unutuyorum.	0,80
33. Kazanırken hissettiğim zafer duygusunu yaşamak istiyorum.	0,83
34. Çok para kazanabilirim.	0,79
35. Kendimi kolayca başka hiç bir şey düşünmeden kaptırabiliyorum.	0,80

Tablo 7’de verilen Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin madde-toplam korelasyonları incelendiğinde korelasyon katsayılarının 0,59 ile 0,89 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

Yukarıda verilen güvenilirlik analizi sonuçlarına göre Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinin güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

3.1.3. Kültürlenme Ölçeğinin KKTC Kültürüne Uyarlanma Çalışması

Kültürlenme Ölçeğinin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.

3.1.3.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Analiz 18 yaş üzeri 565 kişilik bir veri üzerinde yapılmıştır. Ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak için öncelikle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sahadan elde edilen veriler doğrultusunda, gözlenen ölçümlerden ortaya çıkacak değişkenler arasındaki teorik ilişkilerin veya bir dizi maddeden oluşan ölçeklerdeki öğelerin ölçtükleri varsayılan kavramların gerçekte bu yapı veya kavramı ölçüp ölçmediği ve en önemlisi bu yapıyı oluşturan birbirinden bağımsız etmenlerin belirlenmesinde kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2002).

Açımlayıcı faktör analizi uygulamasına geçilmeden önce veri setinin normal dağılıma uyum gösterip göstermediğini incelemek için, Kolmogorov Smirnov, Shapiro Wilks testleri yapılmış, dağılıma ait QQ plot incelenmiş ve dağılımın çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda veri setinin normal dağılıma uyduğu sonucuna varılmıştır.

Açımlayıcı Faktör analizi için gerekli olan normallik varsayımının sağlanmasının ardından verilerin AFA yapılabilmesi için uygunluğunun belirlenmesinde kullanılan Kaiser-Meğer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett'in Küresellik Testi uygulanmıştır. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığı ve veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleşebilirlik için KMO'nun 0,60'tan yüksek çıkması beklenir. Barlett

testi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını kısmı kolerasyonlar temelinde inceler (Büyüköztürk, 2009).

Tablo 8. KMO ve Bartlett'in Küresellik Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Katsayısı		0,892
	Tahmini χ^2	6419,802
Bartlett'in küresellik testi	Sd	630
	P	0,00*

* $p < 0,05$

Tablo 8'de verilen sonuçlar incelendiğinde ölçeğe ait KMO katsayısının 0,892 olduğu saptanmış ve önerilen 0.60 değerinin çok üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bartlett'in küresellik testi neticesinde hesaplanan tahmini ki kare değerinin 6419,802 olduğu ve bu değerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda verilerin çok değişkenli normal dağılma uyduğu ve veri setine faktör analizi yapılmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 9. Kültürlenme Ölçeği Birinci AFA Sonuçları

Faktör	Özdeğerler			Döndürülmüş Kareler Toplamı		
	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)
Faktör1	7,46	20,72	20,72	4,61	12,81	12,81
Faktör2	4,14	11,51	32,23	4,26	11,84	24,66
Faktör3	2,50	6,93	39,16	3,85	10,68	35,34
Faktör4	1,77	4,92	44,08	3,15	8,74	44,08

Tablo 9 incelendiğinde Kültürlenme Ölçeğinde öz değeri 1'den büyük olan 4 faktör yer aldığı görülmektedir. Kültürlenme Ölçeği dört faktörlü bir yapıda olup, ölçekte yer alan dört faktör 36 maddelik ölçeğin toplam varyansının %44,08'ini açıklamaktadır. Ölçek maddelerine ait faktör yüklerinin 0,357 ile 0,766 arasında değiştiği saptanmıştır.

3.1.3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi neticesinde elde edilen bulgular doğrultusunda ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi-DFA, Açımlayıcı Faktör Analizi ile belirlenen faktörlerin, hipotez ile belirlenen faktör yapılarına uygunluğunu test etmek üzere yararlanılan bir analizdir. Açımlayıcı faktör analizi, hangi değişken gruplarının hangi faktör ile yüksek düzeyde ilişkili olduğunu test etmek için kullanılırken, belirlenen k sayıda faktöre katkıda bulunan değişken gruplarının bu faktörler ile yeterince temsil edilip edilmediğinin belirlenmesi için DFA kullanılmaktadır (Aytaç ve Öngen, 2012).

Tablo 10. Kültürlenme Ölçeği DFA Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Hesaplanan Değer	Uyum
χ^2 (ki kare değeri)	1268,861	Kabul edilebilir
P	0,01	
χ^2/sd (ki kare / serbestlik derecesi)	2,199	Mükemmel
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,047	Mükemmel
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,807	Kötü

Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,901	Kabul edilebilir
İyilik Uyum İndeksi (GFI)	0,900	Kabul edilebilir

Tablo 10 Kültürlenme Ölçeğine uygulanan doğrulayıcı faktör analizi neticesinde elde edilen ve modelin uyumunu saptamada kullanılan bazı uyum iyiliği değerleri verilmiştir.

Kültürlenme Ölçeğine ait kurulan birinci modele ilişkin uyum iyiliği sonuçları incelendiğinde, ki kare değerinin ve modelin önemliliğinin $p=0,01$ bulunduğu ve bu değer kabul edilebilir sınırlar olan 0,00 ile 0,05'in arasında olduğu görülmektedir.

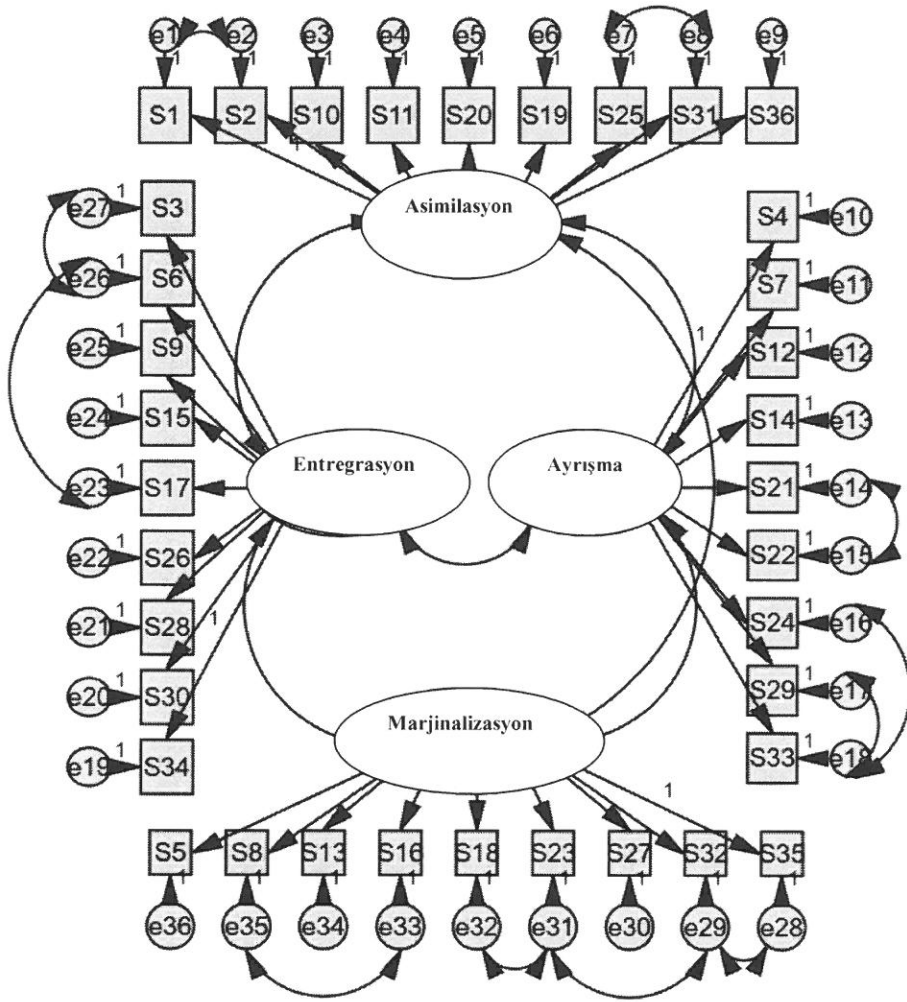
Ölçeğe ilişkin uyum iyiliği değeri olarak χ^2/sd incelendiğinde; hesaplanan değer 2,199 olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde DFA uyum iyiliği olarak sıklıkla kullanılan bu değer 5'in altında olması kabul edilebilir uyum olduğunu ifade etmektedir. Klein (2005)'e göre χ^2/sd derecesinin 3'ün altında olması mükemmel uyumu göstermektedir. Buna göre hesaplanan değer orijinal değişkene ait matris ile önerilen matris arasında mükemmel bir uyum olduğunu göstermektedir.

Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) kabul edilebilir bir uyum için belirlenen aralık 0,05-0,08 , mükemmel uyum için belirlenen aralık ise 0,00-0,05'tir. Buna göre modelin RMSEA açısından mükemmel uyuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Normlaştırılmış Uyum İndeksi varsayılan modelin sıfır hipoteziyle olan uygunluğunu saptamak için kullanılır ve 0-1 aralığında değerler alır. 0,95 ile 1 arasında NFI değerine sahip bir modelin mükemmel uyuma sahip olduğunu, 0,90 ile 0,95 arasında NFI değerine sahip bir modelin kabul edilebilir uyum olduğunu göstermektedir. Kültürlenme Ölçeğine ait NFI değerinin 0,807 olduğu ve modelin kötü uyuma sahip olduğu görülmektedir.

Uygulanan DFA neticesinde modele ait Karşılaştırmalı uyum indeksi değeri 0,901 bulunmuştur. CFI için belirlenen sınır değeri 0,90 olup, hesaplanan değerin 0,90'un üzerinde olması kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Buna göre modelin CFI açısından kabul edilebilir uyuma sahip olduğu görülmüştür.

GFI değeri 0 ile 1 arasında değişir. GFI'nın 0,90'ın üzerinde olması modele ilişkin iyi bir uyum olduğunu göstermektedir ve bu durum gözlenen değişkenler arasında yeteri kadar kovaryansın hesaplandığı anlamını taşımaktadır (Ayyıldız ve Cengiz, 2006). Modele ait İyilik Uyum İndeksi Değeri (GFI) 0,900 olarak hesaplanmıştır. Bu durum modelin kabul edilebilir uyuma sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 2.Kültürlenme Ölçeği Model 1'e ait Path diagramı

Ölçeğin yapı geçerliliği kapsamında yapılan DFA sonucunda, Şekil 2’de verilen modelin kabul edilebilir uyum iyiliğine sahip olmadığı saptanmıştır.

3.1.3.3.Kültürlenme Ölçeğinin Güvenirliği

Kültürlenme Ölçeğinin yapı geçerlilik çalışmasının tamamlanmasının ardından ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığını değerlendirmek maksadıyla güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Ölçeğin iç tutarlığının saptanmasına yönelik öncelikle Cronbach’s Alpha testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre asimilasyon (assimilation) alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa değeri 0,849, ayrılma (seperation) alt boyutu için 0,864, marjinalleşme(marginalization) alt boyutu için 0,739 ve birleşme (integration) alt boyutu için 0,819 bulunmuştur. Büyüköztürk (2012)’e göre hesaplanan alpha güvenilirlik katsayısının 0,70’in üzerinde olması halinde ölçme aracı güvenilir bulunmaktadır. Buna göre elde edilen Cronbach alpha değerleri ölçeğin araştırmalarda güvenle kullanılabilabileceğinin kanıtları olarak değerlendirilmiştir.

3.2. Verilerin Analiz Sonuçları

Tablo 11. Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Katılımcıların kıkare analiz ile karşılaştırılması

Tanıttıcı Özellikler	Kontrol (n=30) %	PKB (n=30) %	χ^2	p
KKTC				
Cinsiyet				
Kadın	53,3	46,7	0,267	0,606
Erkek	46,7	53,3		
TC				
Cinsiyet				
Kadın	23,3	43,3	2,700	0,100
Erkek	76,7	56,7		
KKTC				
Yaş Grubu				
30 yaş ve altı	36,7	40,0	0,071	0,791
31 yaş ve üzeri	63,3	60,0		
TC				
Yaş Grubu				
30 yaş ve altı	36,7	36,7	0,000	1,000
31 yaş ve üzeri	63,3	63,3		
KKTC				
Eğitim durumu				
Lise ve altı	0	0	1,669	0,196
Lise	60	43,3		
Üniversite ve üzeri	40	56,7		
KKTC				
Eğitim durumu				
Lise ve altı	3,3	0	1,876	0,391
Lise	80	72,4		
Üniversite ve üzeri	16,7	27,6		

KKTC**Medeni Durum**

Evli	43,3	66,7	3,300	0,069
Bekar	56,7	33,3		

TC**Medeni Durum**

Evli	40	23,3	1,926	0,165
Bekar	60	76,7		

KKTC**Evlilik süresi**

Bekar	56,7	33,3	3,315	0,191
10 yıl ve altı	33,3	50		
10 yıl altı	10	16,7		

TC**Evlilik süresi**

Bekar	60	76,7	2,276	0,320
10 yıl ve altı	33,3	16,7		
10 yıl altı	6,7	6,7		

KKTC**Aylık gelir**

Gelir yok	16,7	6,7	2,104	0,349
1600-5000	70	70		
5000 ve üzeri	13,3	23,3		

TC**Aylık gelir**

Gelir yok	43,3	43,3	0,000	1,000
1600-5000	46,7	46,7		
5000 ve üzeri	10	10		

TC**KKTC'de yaşam süresi**

5 yıldan az	40	11	0,071	0,791
5 yıl ve üzeri	60	19		

KKTC**Biriyle Birlikte Yaşama**

Yalnız	13,3	3,3	1,964	0,161
Biriyle birlikte	86,7	96,7		

TC**Biriyle Birlikte Yaşama**

Yalnız	13,3	6,7	0,741	0,389
Biriyle birlikte	86,7	93,3		

KKTC**Gelir Getiren Bir İşte Çalışma**

Çalışan	76,7	90	1,920	0,166
Çalışmayan	23,3	10		

TC**Gelir Getiren Bir İşte Çalışma**

Çalışan	36,7	46,7	0,617	0,432
Çalışmayan	63,3	53,3		

KKTC**Dine Verilen Önem**

İnanan	73,3	83,3	0,884	0,347
İnanmayan	26,7	16,7		

TC**Dine Verilen Önem**

İnanan	86,7	93,3	0,741	0,389
İnanmayan	13,3	6,7		

PKB:Patolojik Kumar Bağımlıları

PKB ve Kontrol Grubu cinsiyet, yaş grubu, medeni durum, evlilik süresi, aylık gelir, KKTC’de yaşam süresi, biriyle birlikte yaşam, gelir getiren bir işte çalışma ve dine verilen önem arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 12. Kıbrıs Doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kültürlenme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Kültürlenme Ölçeği	Grup	n	$\bar{x}$	S	t	p
Asimilasyon	Kontrol	30	19,70	10,45	2,28	0,03*
	PKB	30	14,67	6,09		
Ayrışma	Kontrol	30	29,07	12,00	-0,23	0,82
	PKB	30	29,70	8,86		
Entegrasyon	Kontrol	30	24,17	9,34	-0,04	0,97
	PKB	30	24,27	10,75		
Marjinalizasyon	Kontrol	30	28,53	8,33	1,13	0,26
	PKB	30	26,03	8,73		

Tablo 12’de araştırmaya dahil edilen Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Kıbrıs doğumlu

kontrol grubu bireylerin asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar, Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma, entegrasyon ve marjinalizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). PKB ve kontrol grubu bireylerin bu alt boyutlardan aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 13. Türkiye doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kültürlenme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Kültürlenme Ölçeği	Grup	n	$\bar{x}$	S	t	p
Asimilasyon	Kontrol	30	21,06	8,99	-2,98	0,04*
	PKB	30	28,43	10,13		
Ayrışma	Kontrol	30	34,77	8,87	0,45	0,65
	PKB	30	33,73	8,23		
Entegrasyon	Kontrol	30	22,20	10,49	-0,38	0,70
	PKB	30	23,20	9,97		
Marjinalizasyon	Kontrol	30	23,66	10,50	-1,73	0,08
	PKB	30	28,50	12,31		

Tablo 13'de araştırmaya dahil edilen Türkiye doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Türkiye doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar, Türkiye doğumlu kontrol grubu bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Türkiye doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma, entegrasyon ve marjinalizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin bu alt boyutlardan aldıkları puanlar kontrol grubu bireylere göre yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 14. Kıbrıs doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Grup	n	$\bar{x}$	s	t	p
Eğlence/Heyecanlanma	Kontrol	30	33,47	16,58	-0,29	0,77
	PKB	30	34,83	19,54		
Kaçınma	Kontrol	30	14,27	7,93	-0,61	0,54
	PKB	30	15,63	9,34		
Para kazanma	Kontrol	30	19,57	11,18	-0,17	0,87
	PKB	30	20,03	10,52		
Sosyalleşme	Kontrol	30	12,37	6,26	-0,38	0,71
	PKB	30	13,07	8,04		

Tablo 14’de araştırmaya katılan Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kumar oynama nedenleri ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar kontrol grubu bireylere göre yüksek olsa da, bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 15. Türkiye doğumlu PKB ve kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	$\bar{x}$	S	t	p
Eğlence/ Heyecanlanma	Kontrol	30	45,50	16,99	3,27	0,00*
	PKB	30	30,83	17,73		
Kaçınma	Kontrol	30	17,47	7,05	2,19	0,03*
	PKB	30	13,23	7,92		
Para kazanma	Kontrol	30	24,50	9,88	3,08	0,00*
	PKB	30	16,87	9,30		
Sosyalleşme	Kontrol	30	17,30	7,88	2,59	0,01*
	PKB	30	12,33	6,97		

Tablo 15’de araştırmaya dahil edilen Türkiye doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin kumar oynama nedenleri leğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde Türkiye doğumlu PKB ve kontrol grubu bireylerin bireylerin kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Türkiye doğumlu kontrol grubu bireylerin kumar oynama nedenleri ölçeğinde bulunan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar, Türkiye doğumlu PKB grubu bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 16. Kontrol grubu katılımcıların Kültürlenme leği puanlarının karşılaştırılması

	Doğum yeri	N	$\bar{x}$	S	t	p
Asimilasyon	KKTC	30	39,13	6,10	4,96	0,00*
	Türkiye	30	28,43	10,13		
Ayrışma	KKTC	30	24,10	8,86	-4,32	0,00*
	Türkiye	30	33,73	8,40		
Entegrasyon	KKTC	30	24,26	10,75	0,39	0,69
	Türkiye	30	23,20	9,97		
Marjinalizasyon	KKTC	30	23,23	7,86	-2,00	0,50
	Türkiye	30	28,50	12,04		

* $p<0,05$

Tablo 16’de araştırmaya dahil edilen kontrol grubu bireylerin doğum yerlerine göre kültürlenme leğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 16 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan kontrol grubu bireylerin kültürlenme doğum yerlerine göre ölçeğinde yer alan asimilasyon ve ayrışma alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Kontrol grubunda yer alan Kıbrıs doğumlu bireylerin asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar, Türkiye doğumlu bireylere göre daha yüksek, ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar ise daha düşük bulunmuştur.

Kıbrıs doğumlu kontrol grubu bireylerin doğum yerlerine göre kültürlenme ölçeğinde yer alan entegrasyon ve marjinalizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

Tablo 17. PKB grubu katılımcıların Kültürlenme leği puanlarının karşılaştırılması

	Doğum yeri	N	$\bar{x}$	s	t	p
Asimilasyon	KKTC	30	39,13	6,09	4,95	0,00*
	Türkiye	30	28,43	10,13		
Ayrışma	KKTC	30	24,10	8,86	4,32	0,00*
	Türkiye	30	33,73	8,39		
Entegrasyon	KKTC	30	24,27	10,75	0,40	0,69
	Türkiye	30	23,20	9,97		
Marjinalizasyon	KKTC	30	23,23	7,86	-2,00	0,05
	Türkiye	30	28,50	12,04		

Tablo 17’da PKB grubu bireylerin doğum yerlerine göre kültürlenme ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya katılan PKB grubu bireylerin kültürlenme doğum yerlerine göre ölçeğinde yer alan asimilasyon ve ayrışma alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). PKB grubunda yer alan Kıbrıs doğumlu bireylerin asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar, Türkiye doğumlu bireylere göre daha yüksek, ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar ise daha düşük bulunmuştur.

Kıbrıs doğumlu kontrol grubu bireylerin doğum yerlerine göre kültürlenme ölçeğinde yer alan entegrasyon ve marjinalizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 18. Kontrol grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Doğum yeri	n	$\bar{x}$	s	t	p
Eğlence/Heyecanlanma	KKTC	30	33,47	16,58	-2,78	0,01*
	Türkiye	30	45,50	16,99		
Kaçınma	KKTC	30	14,27	7,93	-1,65	0,10
	Türkiye	30	17,47	7,05		
Para kazanma	KKTC	30	19,57	11,18	-1,81	0,08
	Türkiye	30	24,50	9,88		
Sosyalleşme	KKTC	30	12,37	6,26	-2,69	0,01*
	Türkiye	30	17,30	7,88		

Tablo 18’de araştırmaya katılan kontrol doğrum yerlerine göre grubu bireylerin kumar oynama nedenleri leğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 18 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen kontrol grubu bireylerin doğum yerlerine göre kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p>0,05$). Kontrol grubunda yer alan Türkiye doğumlubireylerin ölçekte yer alan eğlence/heyecanlanma ve sosyalleşme alt boyutundan aldıkları puanlar, Kıbrıs doğumlu bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 19. PKB grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri leği puanlarının karşılaştırılması

	Doğum yeri	n	$\bar{x}$	s	t	p
Eğlence/Heyecanlanma	KKTC	30	34,83	19,54	0,83	0,41
	Türkiye	30	30,83	17,73		
Kaçınma	KKTC	30	15,63	9,34	1,07	0,29
	Türkiye	30	13,23	7,92		
Para kazanma	KKTC	30	20,03	10,52	1,24	0,22
	Türkiye	30	16,87	9,30		
Sosyalleşme	KKTC	30	13,07	8,04	0,38	0,71
	Türkiye	30	12,33	6,97		

Tablo 19’de araştırmaya katılan PKB grubu bireylerin doğum yerlerine kumar oynama nedenleri ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen PKB grubu bireylerin doğum yerlerine göre kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). PKB grubunda yer alan Kıbrıs doğumlu bireylerin eğlence/heyecanlanma ve para kazanma alt boyutlarından aldıkları puanlar Türkiye doğumlu bireylere göre daha yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 20. Kıbrıs doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Kontrol				PKB			
		Asimilasyon	Ayrışma	Entegrasyon	Marjinalizasyon	Asimilasyon	Ayrışma	Entegrasyon	Marjinalizasyon
Eğlence/	r	0,09	0,04	0,21	0,03	0,13	0,37	-0,07	-0,33
Heyecanlanma	p	0,65	0,84	0,26	0,86	0,51	0,04*	0,73	0,07
Kaçınma	r	0,43	0,15	0,26	0,00	0,06	0,35	-0,07	-0,41
	p	0,02*	0,43	0,17	0,99	0,75	0,06	0,70	0,02*
Para kazanma	r	0,16	0,25	0,34	-0,06	-0,03	0,28	-0,07	-0,32
	p	0,39	0,18	0,06	0,75	0,90	0,13	0,71	0,08
Sosyalleşme	r	0,26	0,12	0,18	0,04	0,14	0,42	-0,14	-0,33
	p	0,16	0,52	0,34	0,83	0,46	0,02*	0,46	0,07

Tablo 20’de araştırma kapsamına alınan Kıbrıs doğumlu PKB ve kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların saptanması amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan Kıbrıs doğumlu kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak

anlamli bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon pozitif yönlü ve orta kuvvetlidir. Buna göre Kıbrıs doğumlu kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arttıka, kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar da artmaktadır.

Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğence/heyecanlanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon pozitif yönlü ve orta kuvvetli olup, Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar arttıka, kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğence/heyecanlanma ve sosyalleşme alt boyutundan aldıkları puanlar da artmaktadır.

Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan marjinalizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon negatif yönlü ve orta kuvvetlidir. Buna göre Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan marjinalizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arttıka kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar azalmaktadır.

Tablo 21. Türkiye doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Kontrol				PKB			
		Asimilasyon	Ayrışma	Entegrasyon	Marjinalizasyon	Asimilasyon	Ayrışma	Entegrasyon	Marjinalizasyon
Eğlence/	R	-0,36	0,35	-0,19	0,09	-0,55	-0,16	-0,02	-0,32
Heyecanlanma	P	0,05	0,05	0,30	0,62	0,00*	0,37	0,91	0,08
Kaçınma	R	-0,00	0,10	0,26	-0,07	-0,46	-0,45	0,25	-0,24
	P	0,97	0,57	0,16	0,70	0,01*	0,01*	0,17	0,19
Para kazanma	R	-0,26	-0,20	-0,14	-0,13	-0,47	0,33	0,93	-0,36
	P	0,15	0,29	0,94	0,51	0,00*	0,07	0,62	0,05
Sosyalleşme	R	-0,44	0,20	-0,06	-0,11	-0,44	-0,20	-0,01	-0,33
	P	0,01*	0,28	0,75	0,53	0,01*	0,29	0,93	0,07

Tablo 21’de araştırmaya katılan Türkiye doğumlu PKB ve Kontrol Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların saptanması amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Türkiye doğumlu kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan sosyalleşme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu

saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyonlar negatif yönlü ve orta kuvvetlidir. Buna göre Türkiye doğumlu kontrol grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça, kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

Araştırmaya dahil edilen Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyonlar negatif yönlü ve orta kuvvetli korelasyonlardır. Buna göre Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça, kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon negatif yönlü ve orta kuvvetlidir. Buna göre Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça kumar oynama nedenleri ölçeğinde bulunan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar azalmaktadır.

Tablo 22. Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu PKB Grubu katılımcıların Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Kıbrıs Doğumlu PKB				Türkiye Doğumlu PKB			
		Asimilasyon	Ayrışma	Entegrasyon	Marjinalizasyon	Asimilasyon	Ayrışma	Entegrasyon	Marjinalizasyon
Eğlence/	R	0,13	0,37	-0,07	-0,33	-0,55	-0,16	-0,02	-0,32
Heyecanlanma	P	0,51	0,04*	0,73	0,07	0,00*	0,37	0,91	0,08
Kaçınma	R	0,06	0,35	-0,07	-0,41	-0,46	-0,45	0,25	-0,24
	P	0,75	0,06	0,70	0,02*	0,01*	0,01*	0,17	0,19
Para kazanma	R	-0,03	0,28	-0,07	-0,32	-0,47	0,33	0,93	-0,36
	P	0,90	0,13	0,71	0,08	0,00*	0,07	0,62	0,05
Sosyalleşme	R	0,14	0,42	-0,14	-0,33	-0,44	-0,20	-0,01	-0,33
	P	0,46	0,02*	0,46	0,07	0,01*	0,29	0,93	0,07

Tablo 22’de araştırmaya katılan Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu PKB’lerinin Kumar Oynama Nedenleri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kültürlenme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların saptanması amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan

eğlence/heyecanlanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon pozitif yönlü ve orta kuvvetli olup, Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça, kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma ve sosyalleşme alt boyutundan aldıkları puanlar da artmaktadır.

Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan marjinalizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon negatif yönlü ve orta kuvvetlidir. Buna göre Kıbrıs doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan marjinalizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar azalmaktadır.

Araştırmaya dahil edilen Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyonlar negatif yönlü ve orta kuvvetli korelasyonlardır. Buna göre Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan asimilasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça, kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan eğlence/heyecanlanma, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

Türkiye doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar ile kumar oynama nedenleri ölçeğinde yer alan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyon negatif yönlü ve orta kuvvetlidir. Buna göre Türkiye

doğumlu PKB grubu bireylerin kültürlenme ölçeğinde yer alan ayrışma alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça kumar oynama nedenleri ölçeğinde bulunan kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar azalmaktadır.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs'ta yer alan Lefkoşa Psikiyatri Merkezi'ne (LEPİM) başvuran DSM-V tanı kriterlerine göre kumar bağımlılığı tanısı almış ve South Oaks Kumar Tarama Testi'ne göre en az sekiz ve üzerinde puan almış 30 Kıbrıs ve 30 Türkiye doğumlu kumar bağımlısı birey ve Yakın Doğu Üniversitesi'nde (YDÜ) idari bilimlerde görev yapan herhangi bir psikopatolojisi olmayan 30 Kıbrıs ve 30 Türkiye doğumlu birey arasındaki kültürlenme tutum farklılıkları ve kumar oynama nedenleri incelenmiştir.

Araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin (South Oaks Kumara Tarama Testi, Kültür Tutum Ölçeği ve Kumar Oynama Nedenleri Ölçeği) KKTC kültürü için psikometrik özellikleri TC ile farklılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla geçerlilik güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda, sözü geçen ölçeklerin psikometrik özellikleri arasında fark olmadığı saptanmıştır.

Son yıllarda, kumar bağımlılığının hem dünyada hem de KKTC'de giderek yaygınlaşması ile birlikte kumar bağımlılığının nedenleri gündeme gelmeye başlamıştır (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz, 2014; Wu & Chen, 2015). Günümüzde araştırmacılar kumar bağımlılığının bu denli artmasında akültürasyon etkisi olduğu üzerine yoğunlaşmışlardır (Raylu & Oei, 2004; Williams & Wood, 2007; Wu & Chen, 2015). Araştırmalar bazı kültürel grupların kumar oynamaya daha yatkın olduğunu ve bu duruma bağlı olarak da patolojik ve sorunlu kumar oynama davranışının bu toplumlarda daha sık görüldüğünü tespit etmişlerdir (Raylu & Oei, 2004; Wu & Chen, 2015). Bununla birlikte, kumar bağımlılığındaki yüksek oranların KKTC'de olduğu (Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz 2014; 2016) gibi her toplumun kendine özgü sosyokültürel yapısıyla ilgili olduğunu ortaya koymaktadır (Raylu & Oei, 2002; 2004). Özellikle kültür tutum değişikliği kumar bağımlılığının artmasında en önemli faktörler arasında yer almaktadır (Raylu & Oei, 2004).

Bu çalışmada, Kıbrıs doğumlu gruplar incelendiğinde kontrol grubunda kumar bağımlılarına göre asimilasyon tutumunun daha çok görüldüğü ortaya çıkmıştır. Burada yalnız bağımlılarda değil kumar bağımlısı olmayan bireylerde de kültür tutum farklılıklarının görülebileceği düşünülmüştür. Çakıcı (2017) kültür tutumlarının her hastalığı veya her grubu göçmen veya yerli olsun farklı şekillerde etkileyebileceğini bildirerek, aynı sosyal yapı içerisinde dahi çeşitli etki biçimlerinin olabileceğini belirtmiştir. Çalışmada, hem PKB hem de kontrol grubu karşılaştırıldığında Türkiye doğumlularda ayrışma ve Kıbrıs doğumlularda asimilasyon kültür tutumunun diğer gruba göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer olarak, Çakıcı, Çakıcı ve Karaaziz (2014) tarafından yapılan bir çalışmada problemlili ve patolojik kumar bağımlısı tanısı alan ve olmayan bireyler karşılaştırıldığında, Kıbrıs doğumlu olan ve Türkiye doğumlu olan bireyler arasında farklılıklar olduğu görülmüştür.

Araştırmada, Kıbrıs doğumluların kumar oynama nedenleri gerek bağımlı gerekse bağımlı olmayan grup arasında birbirine benzer olduğu görülmektedir. Buna karşın, Türkiye doğumlu bireylerde ise kumar oynama nedeninin kumar bağımlısı olanlar ve olmayanlar arasında farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Kıbrıs ve Türkiye doğumlu bağımlılar arasında fark çıkmaması, Türkiye doğumlu grubun ortalama beş yıldan fazla KKTC’de bulunması kumar oynama nedenlerinin benzer çıkmasında önemli bir faktör olabileceği düşündürmektedir. Kıbrıs doğumlu bağımlı olmayan bireylerin asimilasyon kültür tutumu arttıkça kaçınma nedeni ile kumar oynama davranışının arttığı görülmektedir. Buna karşın bağımlı grupta ise ayrışma kültür tutumu artıkça eğlence nedeni ile kumar oynama davranışının arttığı, marjinalizasyon kültür tutumu azaldıkça kaçınma oynama nedeninin arttığı, ayrışma kültür tutumunun artıkça ise sosyalleşme kumar oynama nedeninin arttığı görülmektedir. Kültür tutum değişikliğinin kumar bağımlılığının artmasındaki nedenleri etkilediği çalışmalar ile ortaya konmuştur (Cavion ve ark., 2008; Raylu &

Oei, 2004). Ayrıca çalışmada, Türkiye doğumlu bireylerin, Kıbrıs doğumlu bireylere göre daha yoğun bir kültür tutumu etkisinde olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, Türkiye doğumlu PKB bireylerin asimilasyon kültür tutumu artıkça eğlenme, kaçınma, para kazanma ve sosyalleşme nedenleriyle kumar oynama davranışı azalmaktadır. Kumar oynama nedenlerinin göçmen ve yerli gruplarda farklılaştığı ve bu farklılaşmada değişik kültür tutumlarının etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'de konu bağlamında yapılan az çalışmadan birinde, kumar bağımlılarının yaklaşık %65'i kumar oynama nedenlerini maddi sıkıntılarına çözüm bulmak adına kumar oynadıklarını ifade etmişlerdir (Duvarcı & Varan, 2000). Dünyada yapılan araştırmalar da, kumar oynama davranışını bağımlı olan ve olmayan bireyleri ayırt etmeksizin heyecan yaşamak, yaşadığı sorunlardan kaçınmak ve sorunlarıyla başa çıkmak nedenlerle oynadığı bildirilmektedir (Llyod ve ark., 2010; Blaszczynski & McConaghy, 1989). Lee ve arkadaşları (2007) tarafından, Kore'de yapılan bir araştırmada sosyalleşme, eğlenme, kaçınma, heyecan ve para kazanma kumar bağımlıları için başlıca motivasyon nedeni olduğunu ortaya konmuştur. Wiebe ve arkadaşları tarafından (2003) kumar bağımlıları ile yapılan bir yıllık takip araştırması sonuçlarına göre, kumar oynama nedenlerinin en çok para kazanmak, sorunlarına bir çözüm getirmek ve problemlerden kaçmak için kumar oynamak olduğunu tespit etmişlerdir.

Bu çalışmada, yine bağımlılar arasında bağımlı olmayan gruba göre kültürlenme tutumlarındaki değişimler daha çok nedenler üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Literatür, kültürde var olan kumar oynama davranışına yönelik olumlu tutumların da kumar oynama davranışı üzerinde teşvik edici bir etkisi olduğu bilinmektedir (Raylu & Oei, 2004). Kanada'da yaşayan farklı kültürlere sahip azınlıkların ve göçmelerin oluşturduğu iki grup arasında yapılan araştırma, toplumu oluşturan çoğunluktan farklı bir grup olmanın bu bireylerde stres oluşturduğunu göstermiştir. Göçmenlerin deneyimledikleri bir çok stres durumları olduğu

bilinmektedir. Tüm bu koşullar bireylerin hem psikolojik hem de duygusal sorunlar yaşamasına sebep olmakta (Cavion ve ark., 2008) ve kaçınma davranışını daha çok göstermesine neden olabilmektedir.

4.1. Sonuç ve Öneriler

Çalışma kültürlenme tutumlarının kumar oynama davranışı üzerinde etkisi olduğunu, yerliler ve göçmenler arasında farklılık gösterdiği ve her bir grubu farklı olarak etkilediğini ortaya koymuştur. Kumar oynama nedenlerinin de kültürlenme tutum farklılıklarından etkilendiği görülmüştür. Kumar bağımlılarında kumar oynama nedenleri ve kültürlenme tutumları arasında ilişki daha yoğun olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla kumar bağımlılığını önlemede bireysel tedavi ve rehabilitasyon programlarında sosyokültürel etki de dikkate alınmalı ve kültürlenme üzerine yoğunlaşılmalıdır. Kültürlenme etkisi altında bulunan bireylere yönelik önleme programlarının hazırlanması ve konu ile ilgili halk sağlığı politikası geliştirilmesi gerektiği bu çalışma ile ortaya çıkmıştır.

6. KAYNAKLAR

- Arcan, K.ve Karanci, A. N. (2014). Adaptation, validity, and reliability study of the Five-Factor Gambling Motives Scale. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 15(3), 248-256. [doi:10.5455/apd.48431](https://doi.org/10.5455/apd.48431).
- American Psychological Association (APA). (1980). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-III), (3rd ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychological Association (APA). (2000). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV-TR), (4th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychological Association (APA). (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM 5), (5th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Ana Britannica Ansiklopedisi, (1990). *Kumar*.14, 53–54.
- Ataca, B. ve Berry, J.W. (2002). Psychological, sociocultural, and marital adaptation of Turkish immigrant couples in Canada. *International Journal of Psychology*, 37, 13-26.
- Aytaç, M. ve Öngen, B. (2012). Doğrulayıcı faktör analizi ile yeni çevresel paradigma ölçeğinin yapı geçerliliğinin incelenmesi. *İstatistikçiler Dergisi*, 5 (1): 14-22.
- Ayyıldız, H., Cengiz, ve Ustasüleyman, T. (2006). *Üretim ve Pazarlama Bölüm Çalışanları Arası Davranışsal Değişkenlerin Firma Performansı Üzerine Etkisine İlişkin Yapısal Bir Model Önerisi*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (17)17.
- Barnes, G.M., Welte, J.W., Hoffman, J.H. ve Tidwell, M-CO. (2010). Comparisons of gambling and alcohol use among college students and noncollege young people in the United States. *Journal of American College Health*, 58(5), 443–452.

- Bektaş, D.Y. (2004). *Psychological adaptation and acculturation of the Turkish students in the United States*. Unpublished doctoral disseatation, Middle East Technical University, Turkey.
- Bellringer, M. ve Abbott, M. (2008). *Lotteries Literature Review: Final Report*. New Zeland: Gambling Research Centre, Auckland University of Technology.
- Binde, P. (2013). Why people gamble: A model with five motivational dimensions. *International Gambling Studies*, 13(1), 81-97.
- Bozkurt, V. (2004). *Değişen Dünya'da Sosyoloji*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi* ,32, 470-480.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: PegemNet.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: PegemNet.
- Black, D. W., McCormick, B., Losch, M. E., Shaw, M., Lutz, G., & Allen, J. (2012). Prevalence of problem gambling in Iowa: Revisiting Shaffer's adaptation hypothesis. *Annals of Clinical Psychiatry*, 24(4), 279-284.
- Clark, C., Nower, L., & Walker, D. M. (2013). The relationship of ADHD symptoms to gambling behaviour in the USA: results from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *International Gambling Studies*, 13(1), 37-51.
- Coşkun, İ. (2017). *Psikopatolojinin, kumar oynama davranışı ve alkol-madde kötüye kullanımı ile ilişkisi* (Master's thesis. Işık Üniversitesi).

- Çakıcı, M. (2012). KKTC’de kumar davranışının yaygınlığı ve risk faktörleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13, 243-249.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E. ve Karaaziz, M. (2014). (2014). KKTC’de Kumar Davranışının yaygınlığı ve kültürlenme tutumları ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(Ek2).
- Çakıcı, M., Çakıcı, E. ve Karaaziz, M. (2016). Lifetime of prevalence and risk factors of problem and pathologic gambling in North Cyprus. *Journal of Gambling Studies*, 31(1). doi. 10.1007/s10899-015-9530-5.
- Çakıcı, M. (2017). Kumar ve Kültür. 11. Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi, Antalya. <http://www.bagimlilikkongresi2017.org/adresinden> 11 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Cavion, L., Wong, C., & Zangeneh, M. (2008). *Gambling. In the pursuit of winning*. US: Springer.
- Cosgrave, J. (2010). Embedded addiction: the social production of gambling knowledge and the development of gambling markets. *Canadian Journal of Sociology*, 35, 113– 134.
- Coventry, K. R., & Constable, B. (1999). Physiological arousal and sensation-seeking in female fruit machine gamblers. *Addiction*, 94(3), 425-430.
- Derevensky, J. L., Gupta, R. ve Winters, K. (2003). Prevalence rates of youth gambling problems: Are the current rates inflated? *Journal of Gambling Studies*, 19(4), 405-425.
- Duvarcı, İ., Varan, A., Coşkunol, H. et. al. (1997). DSM-IV and South Oaks gambling screen: diagnosing and assessing pathological gambling in Turkey. *Journal of Gambling Study*, 13, 193-206.
- Duvarcı, İ. ve Varan, A. (2001). Reliability and validity study of the Turkish form of the south oaks gambling screen. *Turkish Journal of Psychiatry*, 12(1), 34-45.
- Dyall, L. (2002). Kanohi ki Te Kanohi. Face to face. A Maori face to gambling. *New Ethical Journal: New Zealand's Journal of Patient Management*, 5(1), 11–16.

- Güleç, G., Köşger, F. ve Eşsizöğlü, A. (2015). DSM-5'te alkol ve madde kullanım bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 7(4), 448-460.
- Getty, H. A., Watson, J., & Frisch, G. R. (2000). A comparison of depression and styles of coping in male and female GA members and controls. *Journal of gambling studies*, 16(4), 377-391.
- Griffiths, M., Wardle, H., Orford, J., Sproston, K., & Erens, B. (2010). Gambling, alcohol, consumption, cigarette smoking and health: Findings from the 2007 British Gambling Prevalence Survey. *Addiction Research & Theory*, 18(2), 208-223.
- Ferentzy, P. ve Turner, N.E. (2013). *The History of Problem Gambling: Temperance, Substance Abuse, Medicine, and Metaphors*. New York: Springer.
- Forrest, D., & McHale, I. G. (2012). Gambling and problem gambling among young adolescents in Great Britain. *Journal of Gambling Studies*, 28(4), 607-622.
- Findlay, J.M. (1986). *People of chance: gambling in American society from Jamestown to Las Vegas*. Washington State: Oxford University Press.
- Fuller, P. (1974). Gambling: A secular 'religion' for the obsessional neurotic. In J. Halliday & P. Fuller (Ed.), *The Psychology of Gambling* (pp. 1-114). London: Allen Lane.
- Hasin, D.S., O'Brein, C. P., Auriacombe, M., Borges, G., Bucholz, K. ve Budney, A. (2013). DSM-5 criteria for substance use disorders: recommendations and rationale. *American Journal of Psychiatry*, 170, 834-851.
- Hinchliffe, S. A. (2015). Defining the "defined" problem gambling, pathological gambling, and gambling disorder: impact on policy and legislation, *Barry Law Review*, 20, 2.
- Kaya, B. ve Aslan, S.H. (1999). Bir patolojik kumar oynama olgusu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(3), 245-249.

- Kaya, B. (28-31 Mayıs 2001). *Kumar hastalık mı? endüstri mi?* 8.Ulusal Psikiyatri Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Türkiye, 119-125.
- Kaya, B. (11-14 Haziran 2002). *Küreselleşme, kumar ve umuda yolculuk.* 9.Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, Türkiye, 138-145.
- Kessler, R.C., Hwang, I., LaBrie, R., Petukhova, M., Sampson, N.A., Winters, K.C. ve Shaffer, H.J. (2008). DSM-IV pathological gambling in the National Comorbidity Survey Replication, *Psychological Medicine*, 38(9), 1351-1360.
- Kline, R. B. (2005). Principles and Practice of Structural Equation Modeling. NY: Guilford Publications, Inc.
- Lam, D. (2004). An observation study of chinese baccarat players. *UNLV Gaming Research & Review Journal*, 11(2), 63-73.
- Lam, W.W., Fielding, R., Chan, M., Chow, L. ve Or, A. (2005). Gambling with your life: the process of breast cancer treatment decision making in Chinese women. *Psycho-Oncology*, 14(1), 1-15.
- Lang, K.B. ve Omori, M. (2009). Can demographic variables predict lottery and parimutuel losses? An empirical investigation. *Journal of Gambling Study*, 25, 71-83.
- Lai, D. W. (2006). Gambling and the older Chinese in Canada. *Journal of Gambling Studies*, 22(1), 121.
- Ledgerwood, D. M., & Petry, N. M. (2006). Psychological experience of gambling and subtypes of pathological gamblers. *Psychiatry Research*, 144(1), 17-27.
- Lee, H.P., Chae, P.K., Lee, H.S. ve Kim Y.K. (2007). The five factor gambling motivation model. *Psychiatry Research*, 150, 21-32.
- Lee, C.B.P. (2009). An analysis of gambling expenditure across countries. *UNLV Gaming Research & Review Journal*, 13(1), 21-28.

- Lesieur, H.R. ve Blume, S.B. (1987). The South Oaks Gambling Screen (SOGS): a new instrument for the identification of pathological gamblers. *American Journal Psychiatry*, 144, 1184-8.
- Lobo, D. S., & Kennedy, J. L. (2009). Genetic aspects of pathological gambling: a complex disorder with shared genetic vulnerabilities. *Addiction*, 104(9), 1454-1465.
- Lloyd, J., Doll, H., Hawton, K., Dutton, W. H., Geddes, J. R., Goodwin, G. M., & Rogers, R. D. (2010). How psychological symptoms relate to different motivations for gambling: An online study of internet gamblers. *Biological psychiatry*, 68(8), 733-740.
- Rose, I. ve Martin D. (2009). Types of Gaming. In C. Lamb, (Ed.), *Types of gambling* (ss. 27-70). https://www.liebertpub.com/dcontent/files/samplechapters/Sample_InternetGamingLawSecondEditionRe.pdf adresinden 8 Ocak 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Martin, N. (2004). Mood disorders and problem gambling: cause, effect or cause for concern? A review of the literature. Retrieved from Mood Disorders Society of Canada website: <http://www.moooddisorderscanada.ca/page/research-papers-reports>.
- Meyer, G., Hayer, T., & Griffiths, M. (Eds.). (2009). *Problem gambling in Europe: Challenges, prevention, and interventions* (Vol. 3). Springer Science & Business Media.
- McMillen, J., ve Wenzel, M. (2006). Measuring problem gambling: Assessment of three prevalence screens. *International Gambling Studies*, 6(2), 147-174.
- Neighbors C., Lostutter, T. W., Crounce, J. M. ve Larimer, M. E. (2002). Exploring college student gambling motivation. *Journal of Gambling Studies*, 18(4), 361-370.
- Ohtsuka, K. & Chan, C. C. (2014). Senior gambling in Hong Kong: through the lenses of Chinese senior gamblers—an exploratory study. *Asian Journal of Gambling Issues and Public Health*, 4(1), 4.

- Ökeli, H. (2014). Kültürlerarası ĖletiĖim Bağlamında Bir Alt kültür Grubu Olan Ėerkezlerin Hâkim Kültürle ĖletiĖimi. Yayınlanmamığ Yüksek Lisans Tezi. Eskiğehir: Anadolu Üniversitesi SBE.
- Parker, J. D., Summerfeldt, L. J., Taylor, R. N., Kloosterman, P. H., & Keefer, K. V. (2013). Problem gambling, gaming and Internet use in adolescents: Relationships with emotional intelligence in clinical and special needs samples. *Personality and Individual Differences*, 55(3), 288-293.
- Petry, N. M., & Casarella, T. (1999). Excessive discounting of delayed rewards in substance abusers with gambling problems. *Drug and alcohol dependence*, 56(1), 25-32.
- Petry, N. M. (2000). Gambling problems in substance abusers are associated with increased sexual risk behaviors. *Addiction*, 95(7), 1089-1100.
- Raylu, N. ve Oei, T. P. (2004). Role of culture in gambling and problem gambling. *Clinical Psychology Review*, 23,1087-1114.
- Sassen, M., Kraus, L., Bühringer, G., Pabst, A., Piontek, D., & Taqi, Z. (2011). Gambling among adults in Germany: Prevalence, disorder and risk factors. *Sucht*, 57(4), 249-257
- Shaffer, H. J. ve Korn, D. A. (2002). Gambling and related mental disorders: A public health analysis. *Annual Review of Public Health*, 23(1), 171-212.
- Sinclair, H., Pasche, S., Pretorius, A., & Stein, D. J. (2015). Clinical profile and psychiatric comorbidity of treatment-seeking individuals with pathological gambling in South-Africa. *Journal of Gambling Studies*, 31(4), 1227-1243.
- Sproston, K., Hing, N., & Palankay, C. (2012). Prevalence of gambling and problem gambling in New South Wales. *Sydney: NSW Office of Liquor, Gaming and Racing*.

- Ste-Marie, C., Gupta, R., & Derevensky, J. L. (2006). Anxiety and social stress related to adolescent gambling behavior and substance use. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 15(4), 55-74.
- Tabachnick B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics* (Forth Edition). MA: Allyn&Bacon, Inc.
- Türk Dil Kurumu (2016). *Kültür*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=K%C3%9CLT%C3%9CR
 adresinden 03.07.2017 tarihinde edinilmiştir.
- Tse, S., Yu, A. C., Rossen, F., & Wang, C. W. (2010). Examination of Chinese gambling problems through a socio-historical-cultural perspective. *The Scientific World Journal*, 10, 1694-1704.
- Üstten, A. U. (2016). Kùltürlerin karşılaşma ve etkileşim aracı olan tercüme eserlerin Türk kùltürü üzerine etkisi. *Journal of World of Turks*, 8(3), 73-83.
- Yüksel, A. H. (2007). İletişimin tanımı ve temel bileşenleri. U. Demiray (Ed.), *Genel iletişim içinde* (s. 1-43). Ankara: Pegem A. Yatıncılık.
- Vacek, H. (2011). *The History of Gambling*. Waco: Baylor University Press, ss. 88-93.
- Wiebe, J. ve Volberg, R.A.(2007). *Problem Gambling Prevalence Research: A Critical Overview. A Report To The Canadian Gaming Association*.
<http://www.toronto.ca/legdocs/mmis/2013/hl/comm/communicationfile-34523.pdf>adresinden 04 Ocak 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Volberg, R. A. (2000). *Quick Draw Players in New York State: a comparison of data from 1996 and 1999*. Albany NY: New York State Office of Mental Health.
- Volberg, R. A. (2002). *Gambling and problem gambling in Nevada: Report to the Nevada Department of Human Resources*. Nevada Department of Human Resources.

- Volberg, R. A. (2004). Fifteen years of problem gambling prevalence research: what do we know? where do we go? *The Electronic Journal of Gambling Issues*, 1-19.
- Vitaro, F., Arseneault, L., & Tremblay, R. E. (1997). Dispositional predictors of problem gambling in male adolescents. *The American journal of psychiatry*, 154(12), 1769-1770.
- Williams, R.J., Rehm, J. ve Stevens, R.M.G. (2011). *The Social and Economic Impacts of Gambling*. Final Report prepared for the Canadian Consortium for Gambling Research. <http://hdl.handle.net/10133/1286> adresinden 04 Ocak 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Williams, R.J., Volberg, R.A. ve Stevens, R.M.G. (2012). *The population prevalence of problem gambling: methodological influences, standardized rates, jurisdictional differences, and worldwide trends*. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. <http://hdl.handle.net/10133/3068> adresinden 07 Ocak 2017 tarihinde edinilmiştir.
- World Health Organization. (1992). *The ICD-10 Classification of Mental And Behavioural Disorders: Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines*. Geneva: World Health Organization.
- Wu, S.T. ve Chen, Y. S. (2015).The social, economic, and environmental impacts of casino gambling on the residents of Macau and Singapore. *Tourism* [HYPERLINK "http://www.sciencedirect.com.ezproxy.neu.edu.tr:2048/science/journal/02615177"](http://www.sciencedirect.com.ezproxy.neu.edu.tr:2048/science/journal/02615177) *Management*, 48, 285–298.

AYDINLATILMIŐ ONAM

Bu alıŐmada, Kumar Bağımlılığı olan Kıbrıs ve Türkiye doğumlu bireyler arasındaki kumar oynama nedenlerinin farklılıklarını ortaya koymak ve kültürlenme tutum farklılıklarının kumar oynama nedenleri üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmıştır.

Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiŐtir. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca statistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır.

Sayın katılımcı; bu araştırma anonim bir Şekilde yapılan bilimsel bir araŐtırmadır. İsminizi yazmanız istenmemektedir. Bu ankete cevap vermeniz, onam verdiğiniz anlamına gelmektedir.

Yardımanız için çok teşekkür ederim.

Uzman Psikolog,
Meryem Karaaziz.

Bölüm 1: Genel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz Kadın Erkek
2. Yaşınız? (.....)
3. Uyuğunuz nedir?
Kıbrıs Türkiye İngiltere Diğer
4. Doğum yeriniz neresidir?
Kıbrıs Türkiye İngiltere Diğer
5. Eşinizin doğum yeri neresidir?
Kıbrıs Türkiye İngiltere Diğer
6. Doğum yeriniz, Kıbrıs değilse kaç yıldır Kıbrıs'ta yaşıyorsunuz? (.....)
7. Kendinizi hangi kimliğe ait hissediyorsunuz ?
Kıbrıslı Türkiye İngiltere Diğer
8. Medeni haliniz?
Bekar Nişanlı Evli Boşanmış Dul Ayrı
9. Eğer evliyseniz, ne kadar zamandır evlisiniz? (.....)
10. Varsa yaşayan çocuk sayınız? (.....)
11. Kiminle ve/veya kimlerle birlikte yaşıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Yalnız	☐	Annem – babamla	☐
Eşimle	☐	Akrabalarla	☐
Çocuklarımla	☐	Arkadaşlarımla	☐
12. Kıbrıs'ta hangi bölgede ikamet ediyorsunuz?
Şehir (.....) Köy (.....)
13. Eğitim seviyeniz?
Okur-yazar değil	☐	İlkokul mezunu	☐
Lise mezunu	☐	Ortaokul mezunu	☐
Yüksekokul veya üzeri	☐	Üniversite Öğrencisi	☐
14. Varsa eşinizin eğitim düzeyi?
Okur-yazar değil	☐	İlkokul mezunu	☐
Lise mezunu	☐	Ortaokul mezunu	☐
Yüksekokul ve ya üzeri	☐	Üniversite Öğrencisi	☐
15. Size gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?
Evet çalışıyorum Hayır çalışmıyorum
16. Aylık geliriniz yaklaşık ne kadardır?
a-Kendine ait geliri yok
b-1600 YTL ve 5000 YTL
c-5000YTL ve üzeri
17. Eşinizin aylık geliri yaklaşık ne kadardır?
a-Kendine ait geliri yok
b-1300 YTL ve 5000 YTL
c-5000YTL ve üzeri
17. Aşağıda belirtilen Dini inançlar açısından hangisi size daha uygundur ?
İslam b-Hiristiyen c-Musevi d-Ateist e-Diğer
18. Dine ne kadar önem veriyorsunuz ?
Çok Önemli Önemli Önemsiz

Bölüm 2. Kumara olan ilgi ve oynama sıklığı

1. Bugüne kadar aşağıdaki kumar çeşitlerinden hangisini veya hangilerini oynadığınızı ve sıklığını belirtiniz.	Hiç oynamadım	Haftada bir kereden az	Haftada bir veya daha fazla
a) At yarışı-Köpek-Futbol	A	B	C
b) Parasına kağıt oyunları (yanık, poker v.s)	A	B	C
c) Parasına okey	A	B	C
d) Parasına zar oyunları (barbut v.s)	A	B	C
e) Horoz dövüşü	A	B	C
f) Spor Toto veya Spor Loto	A	B	C
g) Sayısal Loto	A	B	C
h) Kazı-Kazan	A	B	C
i) Milli Piyango	A	B	C
j) Borsada oynama	A	B	C
k) Casino oyunları (rulet, makine v.s)	A	B	C
l) Parasına beceri isteyen oyunlar oynama (bilardo v.s.)	A	B	C
m) İnternette kumar oyunları oynama	A	B	C
n) Yukarıda belirtilmeyen diğer kumar oyunları	A	B	C
.....			

2. Bugüne kadar bir günde kumara yatırdığınız en fazla para ne kadardır? .....

3. Hayatınızdaki insanlardan hangilerinin geçmişte veya halen kumar sorunu olduğunu işaretleyiniz: (Birden fazla yanıt işaretleyebilirsiniz).

Baba	☐	Anne	☐
Kardeşler	☐	Eş veya partner	☐
Büyükanne-Büyük baba	☐	Çocuklar	☐
Yakın Arkadaş	☐	Diğer akrabalar	☐
Diğer.....	☐		

4. Kumar oynadığınızda, kaybettiğiniz parayı yeniden kazanmak için bir başka gün yine kumar oynamaya gider misiniz?

Hiç gitmem	☐
Bazen giderim (kaybettiğim zamanların yarısında)	☐
Kaybettiğim çoğu zaman tekrar giderim	☐
Her kaybettiğimde tekrar giderim	☐

5. Gerçekten kazanmıyorken, hatta kaybettiğinizde, hiç kumardan para kazandığınızı iddia ettiğiniz oldu mu?

- asla Evet, kaybettiğim zamanların yarısında Evet, çoğu zaman

6. Bahis ve kumarla ilgili hiç sorununuz olduğunu düşünüyor musunuz?

- Hayır Evet, geçmişte vardı fakat şimdi değil Evet

7. Hiç niyet ettiğinizden daha fazla kumar oynadığınız oldu mu?

- Evet, oldu Hayır, olmadı

8. Hiç insanların, sizin kabul edip etmediğinize bakmaksızın, bahis oynamanızı eleştirdikleri veya size kumar sorununuz olduğunu söyledikleri oldu mu?

- Evet, oldu Hayır, olmadı

9. Kumar oynamanızdan veya kumar oynadığınız zaman olanlardan dolayı hiç suçluluk duyduğunuz oldu mu?

- Evet, oldu Hayır, olmadı

10. Bahse girmeyi veya kumar oynamayı bırakmak istediğiniz ama bunu yapamayacağınızı düşündüğünüz oldu mu?
Evet, oldu Hayır, olmadı
11. Bahis kağıtlarını, piyango biletlerini, kumar paralarını, kumar borçlarını veya diğer bahis veya kumar delillerini eşinizden çocuklarınızdan veya hayatınızdaki diğer önemli insanlardan hiç sakladığınız oldu mu?
Evet, oldu Hayır, olmadı
12. Birlikte yaşadığınız insanlarla parayı nasıl harcadığınız konusunda hiç tartıştığınız oldu mu?
Evet, oldu Hayır, olmadı
13. (Eğer yukarıdaki soruyu “evet” diye cevaplandırdıysanız) Para konusundaki tartışmaların hiç sizin kumar oynamanız üzerinde yoğunlaştığı oldu mu?
Evet, oldu Hayır, olmadı
14. Hiç birinden borç alıp kumar yüzünden borcunuzu ödeyemediğiniz oldu mu?
Evet, oldu Hayır, olmadı
15. Bahis oynama veya kumar yüzünden hiç işinize veya okulunuza geç gittiğiniz ya da gitmediğiniz oldu mu?
Evet, oldu Hayır, olmadı
16. Eğer kumar oynamak veya kumar borçlarını ödemek için borç aldıysanız, kimden veya nereden borç aldınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a-Evin parasından
- b-Akrabalarınızdan
- c-Banka/kredi kuruluşlarından
- d-Kredi kartlarından
- e-Tefecilerden
- f-Şahsi veya ailevi eşya ve malları satarak
- g-Arkadaş veya tanıdıklardan
- h-Altın,mücevherleri satarak
- j-Bahisçiye borçlanarak
- k-Kumarhaneye borçlanarak

17. Aşağıdaki mekanlardan hangisine ne sıklıkta kumar oynama maksadıyla gidesiniz?	Hiç	Haftada bir kereden az	Haftada bir veya daha fazla
a) Casino	A	B	C
b) Betting Ofis	A	B	C
c) İnternet	A	B	C
d) Kahvehane	A	B	C
e) Spor klübü / kulüp	A	B	C
f) Diğer	A	B	C

Bölüm 3. Kumar oynama nedenleri

Aşağıdaki ifadeleri okuyup, “**niçin şans/bahis oyunları / kumar oynadığınızı**” düşünüp sizin için ne kadar uygun olduklarını (X) işaretleyin. Cevap verirken aşağıdaki puanları kullanın:

1. kesinlikle katılmıyorum
2. kısmen katılmıyorum
3. ne katılıyorum ne katılmıyorum
4. kısmen katılıyorum
5. kesinlikle katılıyorum

Şans/bahis oyunları / kumar oynuyorum. Çünkü;					
1. Risk almanın heyecanı hoşuma gidiyor.	1	2	3	4	5
2. Az para ile çok para kazanabilirim.	1	2	3	4	5
3. Acı çekiyorum / dertlerim var.	1	2	3	4	5
4. Başkaları ile birlikte olup sosyalleşiyorum.	1	2	3	4	5
5. Havamı değiştiriyor.	1	2	3	4	5
6. Risk almayı eğlenceli buluyorum.	1	2	3	4	5
7. Kolay yoldan para kazanabilirim.	1	2	3	4	5
8. Kendimi yalnız hissediyorum / yalnızlıktan kaçıyorum.	1	2	3	4	5
9. Başkaları ile tanışmak için rahat bir ortam sağlıyor.	1	2	3	4	5
10. Sıkıcı rutinlerden kaçıyorum.	1	2	3	4	5
11. Başkaları ile yarışmayı eğlenceli buluyorum.	1	2	3	4	5
12. Hemen çok para kazanabilirim.	1	2	3	4	5
13. Kendimi çökkün/üzgün hissediyorum.	1	2	3	4	5
14. Yeni insanlarla tanışmayı kolaylaştırıyor.	1	2	3	4	5
15. Yaşamıma enerji katıyor.	1	2	3	4	5
16. Yoğun duygular yaşamaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
17. Çok paraya ihtiyacım var.	1	2	3	4	5
18. Kendimi öfkeli/keyifsiz hissediyorum.	1	2	3	4	5
19. Oynama niyetim olmasa da diğerleri ile birlikte olmamı sağlıyor.	1	2	3	4	5
20. Böylelikle boş zamanlarımdan ve oynamaktan zevk alıyorum.	1	2	3	4	5
21. Belirsizliğin tadını çıkartmak istiyorum.	1	2	3	4	5
22. Çok büyük paralar kazananlar olduğunu duyuyorum.	1	2	3	4	5
23. Kendimi gergin/kaygılı hissediyorum.	1	2	3	4	5
24. Arkadaşlar ısrar ediyorlar.	1	2	3	4	5
25. Stresimi azaltıyor.	1	2	3	4	5
26. Sonuçları tahmin etmeyi eğlenceli buluyorum.	1	2	3	4	5
27. Maddi sıkıntılarım var ve hiç param yok.	1	2	3	4	5
28. Kendimi baskı altında hissediyorum / işler iyi gitmiyor.	1	2	3	4	5
29. Diğerleri ile daha iyi vakit geçiriyorum.	1	2	3	4	5
30. Heyecan duymak ve keyif almak istiyorum.	1	2	3	4	5
31. Şans/bahis oyunları ve kumar oynamadan yaşamımı değiştiremem.	1	2	3	4	5
32. Beni strese sokan gerçekleri unutuyorum.	1	2	3	4	5
33. Kazanırken hissettiğim zafer duygusunu yaşamak istiyorum.	1	2	3	4	5
34. Çok para kazanabilirim.	1	2	3	4	5
35. Kendimi kolayca başka hiç bir şey düşünmeden kaptırabiliyorum.	1	2	3	4	5

Bölüm 4. Aşağıdaki ifadelere ne kadar katılıyorsunuz?

1-----2-----3-----4-----5
 Kesinlikle Kesinlikle
 katılmıyorum katılıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum				Kesinlikle Katılıyorum
1.Kıbrıs bayramlarından çok Türkiye bayramlarını kutlamayı tercih ederim	1	2	3	4	5
2. Kıbrıslılardan çok Türkiyelilerle bir araya gelip vakit geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
3. Hem Türkiye hem Kıbrıs bayramlarını kutlamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
4. Türkiyelilerden çok Kıbrıslılarla bir araya gelip vakit geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
5. "Bayram" bana bir şey ifade etmiyor.	1	2	3	4	5
6. Hem Türkiyelilerle hem Kıbrıslılarla bir araya gelip vakit geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
7. Türkiye bayramlarından çok Kıbrıs bayramlarını kutlamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
8. Kimlerle bir araya gelip vakit geçirdiğime aldırmam.	1	2	3	4	5
9. Hem Kıbrıs hem Türkiye kültürünü benimsemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
10. Evde/yurtta Kıbrıs yemeklerinden çok Türkiye yemekleri yemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
11. Evimde/odamda Kıbrıslılara özgü süslemelerden çok Türkiyelilere özgü süslemelerin olmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
12. Yakın arkadaşlarımdan Türkiyeliden çok Kıbrıslı olmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
13. Evde/yurtta ne çeşit yemek yediğime aldırış etmem.	1	2	3	4	5
14. Türkiye kültüründen çok Kıbrıs kültürünü benimsemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
15. Hem Kıbrıslı hem Türkiyeli gibi yaşamaktan hoşlandığımı söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
16. Ne tür gazete okuduğuma aldırış etmem.	1	2	3	4	5
17. Yakın arkadaşlarımdan hem Türkiyeli hem Kıbrıslı olmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
18.Çoğu zaman ne şekilde yaşayacağıma aldırış etmem.	1	2	3	4	5
19.Kıbrıs kültüründen çok Türkiye kültürünü benimsemeyi tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
20. Evde/yurtta Kıbrıs şivesinden çok Türkiye şivesini konuşmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
21.Türkiye gazetelerinden çok Kıbrıs gazetelerini okumayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
22.Evimde/odamda Türkiye'ye özgü süslemelerden çok Kıbrıs'a özgü süslemelerin olmasını tercih ederim	1	2	3	4	5

1-----2-----3-----4-----5
Kesinlikle
katılmıyorum

Kesinlikle
katılıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum				Kesinlikle Katılıyorum
23.Hangi kültürü benimsediğime aldırış etmem.	1	2	3	4	5
24.Türkiyeli den çok bir Kıbrıslı gibi yaşamaktan hoşlandığımı söyleyebilirim	1	2	3	4	5
25.Kıbrıs gazetelerinden çok Türkiye gazetelerini okumayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
26. Evde/yurtta hem Türkiye hem Kıbrıs yemeklerini yemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
27. Evi/odamı süsleme gibi önemsiz şeylerle kafamı yormam.	1	2	3	4	5
28. Evde/yurtta hem Türkiye şivesi hem Kıbrıs şivesi konuşmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
29. Evde/yurtta Türkiye yemeklerinden çok Kıbrıs yemekleri yemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
30. Hem Türkiye hem Kıbrıs gazetelerini okumayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
31. Kıbrıslılardan çok bir Türkiyeli gibi yaşamaktan hoşlandığımı söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
32. Yakın arkadaşlarımın kimler olduğuna aldırış etmem.	1	2	3	4	5
33. Evde/yurtta Türkiye şivesinden çok Kıbrıs şivesi konuşmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
34. Evimde/odamda hem Türkiyelilere hem Kıbrıslılara özgü süslemelerin olmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
35. Çoğu zaman duygu ve düşüncelerimi nasıl dile getirdiğime aldırış etmem.	1	2	3	4	5
36. Yakın arkadaşlarımın Kıbrıslı olmasından çok Türkiyeli olmasını tercih ederim	1	2	3	4	5

1. **Adı Soyadı:** Meryem Karaaziz

2. **Doğum Tarihi:** 23.08.1990

3. **Ünvanı:** Doktor Klinik Psikolog

4. **Öğrenim Durumu:**

YILI	DERECESİ	ÜNİVERSİTE	ÖĞRENİM ALANI
2007-2012	3.91/4.00 (Fakülte Birincisi)	Yakın Doğu Üniversitesi	Psikoloji (lisans)
2012-2014	4.00/4.00	Yakın Doğu Üniversitesi	Uygulamalı (Klinik) Psikoloji (Yüksek Lisans)
2014-	-	Yakın Doğu Üniversitesi	Klinik Psikoloji (Doktora)

5. **Akademik Ünvanlar**

GÖREV DÖNEMİ	ÜNVAN	BÖLÜM	ÜNİVERSİTE
2012- 2014	Araştırma Asistanı	Psikoloji	Yakın Doğu Üniversitesi
2014	Uzman Psikolog	Psikoloji	Yakın Doğu Üniversitesi
2014	Öğretim Üyesi	Psikoloji	Yakın Doğu Üniversitesi

6. **Yönetilen Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri**

6.1 **Yüksek Lisans Tezleri**

-

6.2 **Doktora Tezleri**

-

7. **Yayımlar**

7.1 **Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler**

- 1- Çakıcı, M., Çakıcı, E., **Karaaziz, M.** (2015). Lifetime of Prevalance and Risk Factors of Problem and Pathologic Gambling in North Cyprus. *Journal of Gambling Studies*, 31(1) DOI 10.1007/s10899-015-9530-5.

- 2- Çakıcı, M., Tutar, N., Çakıcı, E., **Karaaziz, M.**, Eş, A. (2017). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Psikoaktif Madde Kullanımının Yaygınlığı ve Risk Etkenleri: 2003-2013. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(2):99-107.
- 3- Çakıcı, E., Keskindağ, B., **Karaaziz, M.**, Çakıcı, M. (2017). KKTC'de İlkokul Öğrencileri Arasında Psikoatif Maddelerin Kullanım Yaygınlığı ve Risk Etkenleri, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(3):273-282.
- 4- Keskindağ, B., **Karaaziz, M.** (2017). The Association Between Pain and Sleep in Fibromyalgia, *Saudi Med Journal*, 38(5):465-475.

7.2. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler

- 1- Çakıcı, M., Çakıcı, E., **Karaaziz, M.** (2014). KKTC'de kumar davranışının yaygınlığı ve kültürlenme tutumları ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(Ek2), 7.
- 2- Çakıcı, M., Çakıcı, E., **Karaaziz, M.**, Harmancı, B. (2015). KKTC'de kumar davranışının yaygınlığı ve kültürlenme tutumları ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(Ek2), 7.
- 3- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Beyazıt, U., Özsoy, İ., **Karaaziz, M.**, Hançerli, S. (2016). The prevalence of psychoactive substance use among middle school students in the Turkish Republic of Northern Cyprus. *Drug Issue and New Approaches in Police Training in Combating Drugs. International Association of Police Academies.*
- 4- Çakıcı, M., Babayiğit, B., **Karaaziz, M.**, Çakıcı, E., (2015). Facebook Kullanım Düzeyinin Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Depresyon ve Sosyodemografik Değişkenler ile İlişkisi. 10. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi, Düşünen Adam, 14-17 Aralık.
- 5- Çakıcı, E., Keskindağ, B., **Karaaziz, M.**, Çakıcı, M. (2017). KKTC'de İlkokul Öğrencileri Arasında Psikoatif Maddelerin Kullanım Yaygınlığı ve Risk Etkenleri, 10. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi, Düşünen Adam, 14-17 Aralık.
- 6- Fırat, Y., **Karaaziz, M.**, Babayiğit, A., Çakıcı, M. (2017). Üniversite Öğrencileri arasındna Problemlili Kumar Oynayanlar ile Oynamayanların Sosyo-demografik

Özelliklerinin ve Problemlı İnternet Kullanımının Karşılaştırılması. 11. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi, Düşünen Adam, 23-26 Kasım, Antalya.

- 7- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Babayiğit, A., **Karaaziz, M.**, Eş, A. (2017). KKTC’de Erişkin Bireylerde Psikoaktif Madde Kullanımının Yaygınlığı, Risk Faktörleri ve Madde Kullanımına Yönelik Tutumların İncelenmesi, 2003-2017. 11. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi, Düşünen Adam, 23-26 Kasım, Antalya.

7.3. Yazılan uluslararası kitaplar veya kitaplarda bölümler

7.4. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

- 1- **Karaaziz, M.**, Atak, E. İ., (2013). *Narsisizm ve İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme*. Nesne Dergisi, 1(2), 44-59.
- 2- Çakıcı, M., Çakıcı, E., **Karaaziz, M.**, Tütar, N., Çakıcı Eş, A. (2014). KKTC’de Psikoaktif Maddelerin Kullanım Yaygınlıkları ve Risk Etkenleri. *Bağımlılık Dergisi*, 15(4), 159-166.
- 3- **Karaaziz, M.**, Baştuğ, B., Sökmez, T. (2015). Panik Bozukluktan Kaçınma Davranışı Olarak Alkol Bağımlılığı: Bir Vaka. *Bağımlılık Dergisi*, 17.
- 4- **Karaaziz, M.**, Keskindağ, B. (2015). “I Love My Smartphone”: A Review Study of Smartphone Addiction and Related Psychological Risk Factors. *Bağımlılık Dergisi*, 16(2), 78-85.
- 5- Keskindağ, B., **Karaaziz, M.** (2016). Gençler Arasındaki Popüler Psikoaktif Madde; Sentetik Kannabinoid (bonzai): Bir Gözden Geçirme. *Klinik Psikiyatri*, 19:137-144.
- 6- **Karaaziz, M.**, İnandılar, H. (2016). “Gerçeği Arayış” Filminin Mesleki Etik Prensipler Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(2),29-36.
- 7- **Karaaziz, M.**, Can, G. & Keskindag, B. (2017). Examining empathy as a communication technique in the context of gender and cultural differences: A review study. *Global Journal of Psychology Research: New Trends and Issues*. 7(1), 20-27.

7.5. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler

- 1- **Karaaziz, M.** (2010). *Boşanmanın Ergenler Üzerine Etkileri*. II. Ruh Sağlığı Sempozyumunda sunulan poster bildiri. Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Lefkoşa, Kıbrıs. 18 Aralık.
- 2- **Karaaziz, M.** (2011). *Farklı Demografik Özelliklere Sahip Üniversite Öğrencilerinde Stresli Yaşam Olayları İle Benlik Algısı İlişkisi*. III. Ruh Sağlığı Sempozyumunda sunulan poster bildiri. Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Lefkoşa, Kıbrıs. 23-24 Aralık.
- 3- **Karaaziz, M.** (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Ölüm Kaygısı ve Demografik Özelliklerin İlişkisi*. IV. Ruh Sağlığı Sempozyumunda sunulan poster bildiri. Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Lefkoşa, Kıbrıs. 7-8 Aralık.
- 4- **Karaaziz, M.** (2014). *Stresle Başetme*. Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Birinci Psikoloji Günleri. Sözel Bildiri, Lefkoşa, Kıbrıs. 20 Mayıs.
- 5- **Karaaziz, M.** (2017). *Madde Bağımlılığına Yaklaşım ve Tedavi*. Uyuşturu Pedofili ve İstismar ile Mücadele Paneli, Aralık.

7.6. Diğer Yayınlar

8. Projeler

- 1- Karaaziz, M., (2012). *Prevalance of Gambling Behavior in Girne*. Yakın Doğu Üniversitesi. Psikoloji Bölümü. Yayınlanmamış Lisans Tezi.
- 2- Çakıcı, E., **Karaaziz M.** (2014). *The Prevalence of Intimate Partner Violence Among Women In TRNC And Related Risk Factors And Psychological Symptoms*. Yakın Doğu Üniversitesi ,Yayınlanmamış Master Tezi.
- 3- Çakıcı, M., Çakıcı, E., **Karaaziz, M.**, Subaşı, B., Bayramoğlu, R., Taşcıoğlu, G. (2015). KKTC'de İlkokul Öğrencileri Arasında Psikoaktif Maddelerin Kullanım

Yaygınlıkları ve Risk Etkenleri Uyuşturucu ile Mücadele ve Önleme Komisyonu (UMÖK), Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.

- 4- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Keskindağ, B., **Karaaziz, M.** (2015). *KKTC'de Psikoaktif Maddelerin Kullanım Yaygınlığı Raporu*. Uyuşturucu ile Mücadele ve Önleme Komisyonu (UMÖK), Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.
- 5- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Keskindağ, B., **Karaaziz, M.** (2015). *KKTC'de Psikoaktif Maddelerin Kullanım Yaygınlığı Raporu*. Uyuşturucu ile Mücadele ve Önleme Komisyonu (UMÖK), Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.
- 6- Çakıcı, M., Çakıcı, E., Beyazıt, U., Özsoy, İ., **Karaaziz, M.**, Hançerli, S. (2016). *KKTC'de Ortaokul Öğrencileri Arasında Psikoaktif Maddelerin Kullanım Yaygınlıkları ve Risk Etkenleri Uyuşturucu ile Mücadele ve Önleme Komisyonu (UMÖK), Lefkoşa: KKTC Başbakanlık Devlet Basımevi.*

9. İdari Görevler

Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Türkçe Bölümü Bölüm Başkan Yardımcılığı, 2015

10. Bilimsel Kuruluşlara Üyelik

Psikoterapi Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
EMDR Türkiye Derneği

11. Akademik Ödüller

1. 2014, 50. Ulusal Psikiyatri Kongresi Araştırma Bildiri Ödülü “KKTC'de kumar davranışının yaygınlığı, risk faktörleri ve kültürlenme tutumları ile ilişkisi”
2. 2016, YDÜ Deneysel Sağlık Bilimleri Araştırma Merkezi, “Genç Araştırmacı Ödülü”
3. 2017, 11. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi “KKTC'de Erişkin Bireylerde Psikoaktif Madde Kullanımının Yaygınlığı, Risk Faktörleri ve Madde Kullanımına Yönelik Tutumların İncelenmesi, 2003-2017.”

12. Son iki yılda verilen lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati		Öğrenci Sayısı
			Teorik	Uygulama	
2015-16	Güz				
	İlkbahar	Psy 499	3		76
2016-17	Güz	Psy 499 Mezuniyet Projesi	3		1
	İlkbahar	Psy 357 Psikoloji ve Cinsiyet Araştırmaları	3		115
2017-18	Güz	Psy 281 Deneysel Psikoloji- I	3		270
		Psy 456 Sağlık Psikolojisi	3		83
		Psy 499 Mezuniyet Projesi	3		31
		Psy 516 Madde Bağımlılığı Danışmanlığı	3		20
	İlkbahar	Psy 410	3		
		Psy 499 Mezuniyet Projesi	3		

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

30.03.2017

Sayın Prof. Dr. Mehmet Çakıcı,

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2017/16 proje numaralı ve **“Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Kumarbazların Kumar Oynama Nedenlerinin ve Kültür Tutum Farklılıklarının Karşılaştırılması”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Yardımcı Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

KIBRIS VE TÜRKİYE DOĞUMLU KUMAR BAĞIMLILARININ KUMAR OYNAMA NEDENLERİNİN VE KÜLTÜRLENME TUTUM FARKLILIKLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ORJİNALLİK RAPORU

%9

BENZERLİK ENDEKSİ

%8

İNTERNET
KAYNAKLARI

%6

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%4
2	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	%1
3	Arcan, Kuntay, and A Karanci. "Adaptation, validity, and reliability study of the Five-Factor Gambling Motives Scale", Anatolian Journal of Psychiatry, 2013. Yayın	%1
4	psikiyatri.org.tr İnternet Kaynağı	%1
5	www.efdergi.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
6	EŞGİ, Necmi. "Aile-çocuk internet bağımlılık ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması", Kastamonu Üniversitesi, 2014.	<%1